Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Pühapäev, 16. jaanuar 1977
Nr. 13
(8234)
XXX aastakäik
Hind 2 kop.

Edasi

EKP Tartu Linnakomitee, EKP Tartu Rajoonikomitee, Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu ja Tartu Rajooni Töörahva Saadikute Nõukogu häälekandja

Tartu alajaama elektrilukksepp kommunistlik noor Kalle Kalm sai küpsustunnistuse Tartu V keskkoolist 1969. aastal, kohe järgmisel tuli siia, oma onu Samuel Sikka käe alla (ja tema kutsumisel), siis teenis kaks aastat sõjaväes, ja nüüd on jälle siin. Praegu on ta kahekümne kuuene. Täidab mitmeid ühiskondlikke kohustusi, vastutades oma komsomolikomitees ja ametiühingu tsehhikomitees spordi eest. Ise harrastab kergejõustikku, suusatamist ja orienteerumist, viimases on meistrikandidaat. Noormehel on vastutava töödejuhataja õigused, mis ettevõttes, kus tegemist kuni 330 000-voldise pingega, tähendab väga palju.

Eks tema töö ole vist üldse kardetav?
Ei, Kalle Kalm seda ei arva.
Kas siit kuhugi mujale ei kisu, teisele tööle või edasi õppima?
«Teisele tööle küll mitte. Kui oleks kiskunud, siis oleksin juba läinud. Aga õppimisele olen küll mõelnud.»
Polütehnilisse?
Noormees noogutab. Kuhu's mujale.

GEORG SEPP
LEV BÕSTROVI foto

Viljakad diskussioonid rahujõudude foorumil

Ülemaailmsel rahujõudude foorumil Moskvas arutatakse viljakalt ja konstruktiivselt neid tähtsaid probleeme, mis on seotud ühiskonna laiade kihtide osavõtuga võitlusest rahu tugevdamise, pingelõdvenduse süvendamise ja desarmeerimise eest. Sellisele järeldusele jõudis Ülemaailmse Rahunõukogu peasekretär R. Chandra, tehes esimesi kokkuvõtteid foorumi 13 grupis toimuvast ulatuslikust diskussioonist.

Nüüdisaja pakiliste probleemide arutamine laialdasel demokraatlikul alusel tagab pingelõdvenduse mitmesuguste aspektidega seotud kogu küsimustekompleksi süvendatud analüüsi.

Moskva foorum on viimaste aastate kõige esinduslikum rahujõudude kohtumine. Tema kulg veenab selles, et mitmesuguste poliitiliste ja ideoloogiliste voolude ning sotsiaalsete kihtide ja ühiskonnagruppide koostegevus on rahujõudude edusammude peamine allikas.

Ülemaailmse rahujõudude kongressi aktsioonide jätkamise ja sidemete rahvusvahelise nõukogu asepresident S. MacBride peab foorumi suurepäraseks jooneks rahu ja desarmeerimise eest peetava võitluse paljude probleemide käsitlemiseks toimuvate diskussioonide ulatuslikkust ja sundimatust.

Arutusel on pingelõdvenduse süvendamine ning selle teel esinevate tõkete kõrvaldamine niihästi globaalses kui ka regionaalses ulatuses. Foorumil on esindatud mitmesugused poliitilised jõud, kuid see ei takista taotlemast ühist suhtumist pingelõdvendusse. Koostöö on rahvusvaheliste suhete edasise parandamise tähtsaim vahend. Ühenduses sellega käsitlevad Moskva kohtumisest osavõtjad koostöö majanduslikke ja poliitilisi aspekte ning kontaktide laiendamise ja informatsiooni vahetamise küsimusi. Paljud sõnavõtnud on märkinud pingelõdvenduse sidet võitlusega rahvusliku sõltumatuse eest ja mitteühinemisliikumisega.

Diskussioonigruppides arutatakse rahvusvahelistes suhetes jõu mitterakendamist, massihävitusrelvade keelustamist, tavalise relvastuse vähendamist ja muude osaliste desarmeerimisabinõude elluviimist ning desarmeerimise sotsiaalseid aspekte.

Diskussioonis osalejad on pööranud peatähelepanu piirkondliku julgeoleku küsimustele, pingelõdvenduse ja teaduslik-tehnilise koostöö vastastikustele sidemetele ja vastastikusele mõjule, rahulikule kooseksisteerimisele ja uuele majanduskorrale. Pingelõdvendusprotsessid on vahetult seotud võitlusega demokraatlike vabaduste ja inimõiguste eest.

Foorumil rõhutatakse avaliku arvamuse üha kasvavat mõju maailmapoliitikale tänapäeva oludes ja rahujõudude vastastikuse koostöö suurt tähtsust. On väga tähtis ühendada üldsuse laiade kihtide jõupingutused uute rahuinitsiatiivide toetuseks.

15. jaanuari pressikonverentsil sõnavõtnud ÜRO koostööassotsiatsioonide ülemaailmse föderatsiooni peasekretär F. Field rõhutas massiinformatsioonivahendite osatähtsust vastastikuse mõistmise õhkkonna loomises ja üldsuse õiges informeerimises jõupingutustest rahvusvahelise olukorra tervendamiseks. Ta ütles, et mõned ajakirjandusorganid moonutavad tahtlikult rahujõudude tegevust, valmistades heameelt reaktsioonijõududele ja pingelõdvenduse vastastele.

Pingelõdvenduse vastased moonutavad selle mõtet, püüdes takistada rahvaste aktsioone pingelõdvenduse süvendamiseks. Nad tahavad rahvaste leksikonist likvideerida isegi seda sõna «pingelõdvendus».

Moskva foorumist osavõtjad rõhutavad, et pingelõdvendus on saavutatud tänu rahujõudude aktiivsele võitlusele ning et ta saab areneda, tugevneda ja muutuda pöördumatuks üksnes rahujõudude tegevuse intensiivistamise tulemusena.

I. GORSKI
P. KONOVALOV
V. PETRUNJA
TASS-i erikorrespondendid

MILLEST KIRJUTAVAD MAAILMA AJALEHED

Välismaa ajakirjandus valgustab laialdaselt Moskvas alanud ülemaailmset rahujõudude foorumit. Ajalehed toovad silmapaistval kohal ära NLKP Keskkomitee peasekretäri L. I. Brežnevi tervitusläkituse foorumist osavõtjaile. Seejuures tõstetakse eriti esile L. I. Brežnevi sõnu vajaduse kohta tegutseda ja leida mõistlikke lahendusi, mis viiksid võimalikult kiiresti, ilma venitamiseta, reaalsele desarmeerimisele, pingelõdvenduse materialiseerimisele ning selle muutmisele tõeliselt universaalseks ja tõeliselt pöördumatuks protsessiks.

«Leonid Brežnev: tegutseda, et materialiseerida pingelõdvendust ja piirata võidurelvastumist» — sellise pealkirja all avaldab tervituse Pariisi «Humanité». «Nagu nähtub L. I. Brežnevi läkitusest,» märgib ajaleht, «on Nõukogude Liit valmis arutama vajaliku lugupidamise ja tähelepanuga kõiki konstruktiivseid ettepanekuid rahu tugevdamiseks. Peasekretär juhtis tähelepanu asjaolule, et pingelõdvenduse edasist arengut ohustab jätkuv ja isegi intensiivistuv võidurelvastumine, mis seab küsimärgi alla inimkonna edasiliikumise progressi teed mööda.»

«L. I. Brežnev hoiatab maailmasõja eest,» rõhutab «Quotidien de Paris». «NLKP Keskkomitee peasekretär kutsus taotlema reaalset desarmeerimist ja võidurelvastumise lõpetamist.»

«Inimkond ootab tõelist desarmeerimist ja pingelõdvenduse materialiseerimist», «Koostöö rahu ja julgeoleku nimel» — selliste pealkirjade all avaldavad ulatuslikke ülevaateid ülemaailmse rahujõudude foorumi esimesest päevast Poola ajalehed. «Foorumi põhieesmärk,» rõhutab «Trybuna Ludu», «on teha kokkuvõtteid rahupooldajate tegevusest ja määrata kindlaks uued koostöövormid võitluses pingelõdvenduse edasise süvendamise ja arendamise eest.»

Tšehhoslovakkia «Rude Pravo» käsitleb oma juhtkirjas taas Varssavi lepingu osaliste riikide poliitilise konsultatiivkomitee Bukaresti nõupidamise tulemusi. Ta toonitab, et Euroopa ja kogu maailma progressiivne rahuarmastav üldsus hindab nõupidamisel esitatud ettepanekuid positiivsetena ja konstruktiivsetena ning efektiivse stiimulina, mis soodustab rahvusvahelise õhkkonna tervenemist.

(TASS, 15. jaanuaril.)

ÜRO: RASSISTID HÄBIPOSTIS

NEW YORK, 15. 1. (TASS). ÜRO Julgeolekunõukogu mõistis resoluutselt hukka Smithi ebaseadusliku rassistliku režiimi agressiooniaktsioonid sõltumatu ja rahuarmastava Aafrika riigi Botsvaana vastu. Julgeolekunõukogu tegi samuti otsuse näha ette abinõud agressiooniobjektiks saanud riigi valitsuse ja rahva toetamiseks ning neile rahvusvahelise solidaarsuse avaldamiseks. 13 Julgeolekunõukogu liiget, sealhulgas NSV Liit, hääletasid resolutsiooni poolt, milles nõutakse viivitamatut ja täielikku lõputegemist rassistliku režiimi kõigile vägivallaaktidele ja provokatsioonidele. Erapooletuteks jäid üksnes USA ja Inglismaa.

Teatavasti osutavad mõned lääneriigid ja eelkõige USA Salisbury ebaseaduslikule režiimile sõjalist ja muud abi võitluses Simbabve rahva rahvusliku vabadusliikumise vastu, seades ohtu rahu ja julgeoleku selles piirkonnas ning lastes rassistidel karistamatult ignoreerida ÜRO resolutsioone. Ühenduses sellega taunitakse Julgeolekunõukogu resolutsioonides koostööd ebaseadusliku režiimiga ja nõutakse Rodeesia karistussalklaste poolt Simbabve vabadusvõitlejate vastu toimepandavate poliitiliste repressioonide lõpetamist.

VENITAMINE EI AITA

LUSAKA, 15. 1. (TASS). Rodeesia küsimuses peetava Genfi konstitutsioonikonverentsi edasilükkamine määramata ajaks tuleneb Smithi režiimi ja tema mahitajate obstruktsioonitaktikast. Praegu on jõudnud sellele järeldusele paljud poliitilised vaatlejad Aafrikas. Ligi kahe kuu jooksul püüdis lääs Genfi Rahvuste Palees Simbabve rahva esindajatele peale sundida nn. Ameerika—Inglise reguleerimisplaani, mis oleks praktiliselt põlistanud imperialistliku ülemvõimu Rodeesias. Nende avalike katsete läbikukkumine on sundinud Inglismaad ja USA-d rakendama Simbabve Patriootliku Rinde «positsioonide pehmendamise» taktikat, et ta soostuks vastu võtma mingi «kompromissvalemi».

Konverentsi eesistuja Inglise diplomaat A. Richard on praegu ringsõidul Aafrikas. Ta teeb reklaami Ameerika—Inglise plaani kantud «parandustele», mis tema kinnituste kohaselt võtavad suuremal määral arvesse aafriklaste huve. Kuid kohtumisel Tansaania, Mosambiigi, Sambia ja Botsvaana juhtidega öeldi talle otse, et need tähtsusetud korrektiivid ei muuda üldsegi projekti imperialistlikku olemust.

Olles innustatud lääneriikide ilmsest järeleandlikkusest ja oma liitlase LAV toetusest, püüab Smith samal ajal oma hinda tõsta.

Ta deklareeris, et läbirääkimistel saab kõne alla tulla üksnes Ameerika—Inglise plaani vastuvõtmine selle esialgsel kujul. Vastasel juhul ähvardas rassistide peamees saavutada kokkuleppe «mõõdukate» aafriklastega, kes on valmis «rahulikuks reguleerimiseks».

Kogu see räpane poliitiline mäng on äratanud Aafrika üldsuse hulgas otsustavat hukkamõistu. Simbabve Patriootlik Rinne rõhutas taas, et üksnes tema siiras soov saavutada rahulikul teel võimu üleandmine Rodeesias aafriklastest enamuse kätte on sundinud aafriklaste juhte istuma mässaja Smithiga ühe laua taha. Kui aga imperialistlike manöövrite tõttu seda ei õnnestu teha, siis Simbabve rahva relvavõitlus oma vabaduse eest jätkub võiduka lõpuni.

UUDISED

KÕIGIST MAAILMAJAGUDEST

BUKAREST. Siin kirjutati alla NSV Liidu ja Rumeenia SV 1977. aasta kaubakäibe protokollile. Selles on ette nähtud suurendada kahe riigi kaubavahetust 1976. aastaga võrreldes 17 protsenti. Masinate ja seadmete vastastikused tarningud kasvavad rohkem kui 30 protsenti. Kavas on laiendada veelgi kaupade nomenklatuuri ja suurendada kaubakäivet, võrreldes pikaajalises kaubanduskokkuleppes 1977. aastaks planeeritud mahuga.

PRAHA. Siin toimunud üleriigilisel nõupidamisel arutati sotsialistliku töö koolide — Tšehhoslovakkia SV töötajate ametiühinguõpingute süsteemi tähtsa lüli — tegevuse aktuaalseid küsimusi.

Nõupidamisel sõnavõtnud ametiühinguaktivistid, parteija riigiorganite esindajad rõhutasid, et need koolid on saanud tähtsaks lüliks töötajate poliitilise ja majandusalase hariduse süsteemis.

HANOI. Peaaegu kõik Hochiminhi linna riigiettevõtted täitsid või ületasid mullused plaaniülesanded. Tähtsamate toodete — elektriseadmete, põllutöömasinate ja pumpade — väljalase suurenes keskmiselt 25—30 protsenti.

TOKIO. Pankrottide arv Jaapanis suureneb tormiliselt. Siin avaldatud ametlikel andmeil laostus 1976. aastal 15 641 ettevõtet ehk 3000 rohkem kui eelmisel aastal.

BAGDAD. Iraagi Vabariigis viiakse ellu ulatuslikku perspektiivprogrammi külade elektrifitseerimiseks. Mõne viimase aasta jooksul on elektrilambid süttinud rohkem kui 1700 külas.

Vastavalt viie aasta (1976—1980) plaanile on riigi eri provintsides kavas rajada uusi elektriliine kogupikkusega 15 000 kilomeetrit.

PARIIS. Prantsuse väliskaubandusminister André Rossi teatas kohtumisel majandusalase ajakirjanduse esindajatega, et Prantsusmaa väliskaubanduse defitsiit 1976. aastal moodustab üle 20 miljardi frangi. Minister märkis, et tänavu tuleb teha suuri jõupingutusi väljakujunenud olukorra parandamiseks. Ta rõhutas, et 1977. aasta peab saama «Prantsuse väliskaubanduse mobiliseerimise aastaks».

(TASS, 15. jaanuaril.)

AUTASUSTAMISI

Kauaaegse viljaka peđagoogilise töö ja edu eest koorikultuuri arendamisel autasustas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium 14. jaanuaril oma aukirjaga H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli õpetajat, Eesti NSV teenelist kunstitegelast Peeter LOKKI tema 50. sünnipäeva puhul.

•

Rajooni partei- ja täitevkomitee aukirja oma 50. sünnipäeva puhul said piimakombinaadi Elva tsehhi juhataja Valter KÄPP ja Eesti NSV teeneline kunstitegelane Peeter LOKK.

•

Linna partei- ja täitevkomitee aukirja kohusetruu pedagoogilise töö eest sai pensionär Liis ROOTAMME oma 70. sünnipäeva puhul.

Peipsist — Võrtsjärveni

Ühe katuse all

RÕNGU. Küla täitevkomitee hoone (pildil) võttis riiklik komisjon vastu hindega «hea». Kiitust pälvivad rajooni remondi- ja ehitusvalitsuse Enn Sirmi brigaad ja töödejuhataja Mati Kiho. Projekti autor on arhitekt Valve Pormeister, seni on seda projekti kasutatud Koerus.

Hoone koosneb ühe- ja kahekorruselisest osast. Ruumi leiavad veel teeninduspunkt, sidejaoskond jm. Majas on koosolekusaal. Keldrikorrusele paigaldatakse automaattelefonijaama seadmed. Tagahoovis asuvad katlamaja ja garaaž.

Töid finantseeris ka Rõngu sovhoos.

Esikoht Luunjasse

TARTU. Rajooni täitevkomitee tunnistas Luunja (esimees P. Kliimand, sekretär L. Ilves) külanõukogude sotsialistliku võistluse võitjaks elanikelt liha ja piima varumises IV kvartalis. Teine koht anti Tartu külanõukogule (V. Keerd, L. Eensoo). Luunja külanõukogu elanikud müüsid riigile 3409 tsentnerit piima ja 550 tsentnerit liha, täites plaani vastavalt 113,6 ja 122,2%. Tartu külanõukogus täideti piimaplaan 106 ja lihaplaan 134,9%.

Kuigi mõni külanõukogu oli IV kvartali müügiplaani poolest nimetatuist ees, näiteks Mäksa, ei pälvinud nad võitja au aastaplaani täitmata jätmise pärast.

Monument vennaskalmistule

TARTU. Oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäevaks püstitatakse Elva vennaskalmistule uus monument, kujundatakse tema ümbrus. Monumendi teeb kujur Juhan Paberit, projekti on vabariiklik monumentaalkunstikomisjon kinnitanud.

Kaks meetrit kõrge ja kolm meetrit laia graniitsamba esiküljel asuval bareljeefil on kaks figuuri: sõdur leinab langenud rindevenda. Samba tagaküljele raiutakse vennaskalmistule maetud sõjameeste nimed. Monumendi väljak kaetakse terratsoplaatidega.

Jätkuvad vajaliku suurusega graniidirahnu otsingud. Kärevere lähedalt leitud kivi väljatõstmine ja lõhkumine käis üle jõu. Teine, Peipsi ääres asuv sobiv kivi varjas endas salapragu ning purunes, hulk tööd läks tuulde. Kes oskaks juhatada uut rahnu?

Rajooni täitevkomitee kinnitas oma istungil monumendi valmistamise ja tema ümbruse kujundamise eelarve, 14 993 ja 7780 rubla. Selle raha annavad 14 majandit, asutust ja käitist, suuremad osamaksud laekuvad Lenini-nimeliselt näidissovhoosilt, Konguta, Nõo, Rõngu ja Teedla sovhoosilt.

Elamu 4 kuuga

ELVA. Rajooni remondi- ja ehitusvalitsuse 8-korteriline elamu võeti vastu hea hindega. Ehitustööd kestsid 4 kuud. Nii kiiresti pole REV selliseid objekte veel üle andnud.

Uued osakonnad

MÄRJA. Siin valminud uue tootmishoone töökojas hakati valmistama sigalate söödajagajaid, tänavu tehakse neid 60. Loomakasvatusinstituudi erikonstrueerimisbüroo ja eksperimentaaltöökoda täidavad tänavu põllumajanduse tellimusi 815 000 rubla väärtuses (mullu 538 000 rbl.).

Sellel aastal alustasid tööd aparaadiehituse ja keskkonnakaitse osakonnad. Viimane hakkab välja töötama keskkonnakaitse abinõusid põllumajanduse jaoks. Jaanuari lõpus valmib uue osakonna laboratoorium.

480 ha

TARTU. Põllumajandusvalitsuses kooskõlastati Sootaga sovhoosi Amme jõe ääres asuva maaparandusobjekti (480 ha) projektlahendus.

Rajatakse torukuivendus, suured põlluväljad ja 2 veehoidlat. Töödega tehakse algust 1978. aastal.

Nägusamaks

ELVA. Tarbijate kooperatiivi restoran saab uue sisekujunduse ja ventilatsioonisüsteemi. Rõdu ehitatakse kinniseks. Avatakse baar. Ümberehitamiseks ja seadmete soetamiseks on ette nähtud ligi 160 000 rbl.

Kooperatiivi esimehel ja ehitajate esindajal oli reedel omavaheline arutelu. ETKVL Ehitusvalitsuse Tartu jaoskond alustab märtsis.

Arooniaveini

RÕNGU. Läinud sügisel pandi sovhoosis käärima 200 tonni arooniamahla. Lõppenud nädalal hakati veini villima. Kõigepealt saadetakse seda Tallinna.

Rubriigi koostanud
IVI DRIKKIT ja
GUNNAR KULDVERE

DANIIL GRANIN

NIMEKAIM ©

Trükist ilmus Leningradi kirjaniku Daniil Granini teadlasromaan «Nimekaim». Peategelane Pavel Kuzmin on insener. Tema töö on seotud uute tehaste ja tsehhide seadmestamise ja käikulaskmisega.

Juhus viib Kuzmini matemaatikute konverentsile, kus on arutusel tema enda üliõpilaspõlve uurimus. Omal ajal pälvis see hävitava hinnangu, nüüd aga on tõmmanud endale paljude teadlaste tunnustava tähelepanu.

Kas Kuzmin talitas õigesti, katkestades suhted n.-ö. puhta teadusega ja minnes tööstusse?

Avaldatavas katkendis põrkavad Kuzmini ja teadlasekarjääri ihkava kolleegi vaated kokku mitmeski põhimõttelises küsimuses.

TÕLKIJA

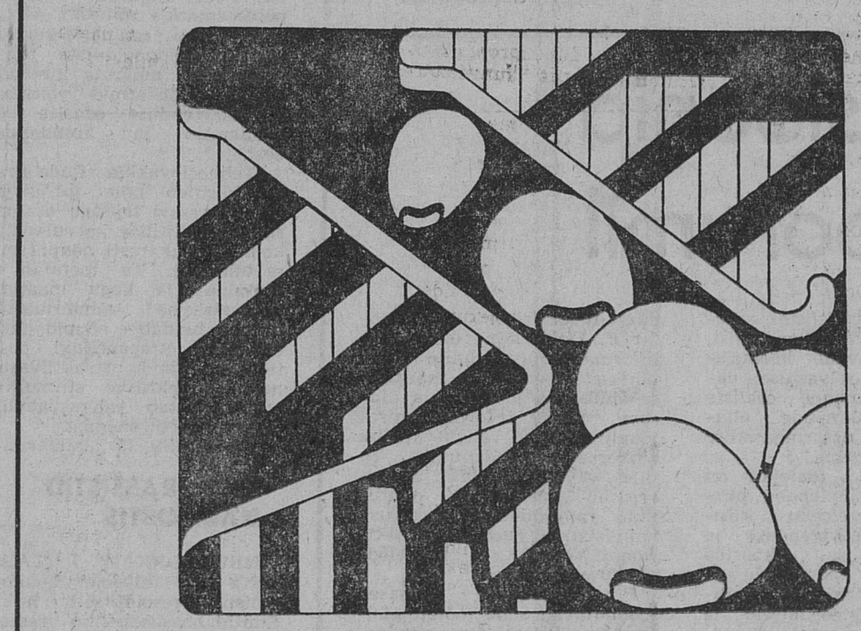

Hommikuti tõttas ta linnaraamatukokku. Lazarevilt saadud ülesande oli ta juba ammuilma lahendanud, aga siis ilmnes, et see sõltub ühest teisest ja too omasoodu kõigi elektrimootorite töökriteeriumiks olevast. Öösiti vantsis ta koju, kuid magamisest ei tulnud suurt midagi välja, sest uneski jätkas ta lahenduse otsimist.

Matemaatikat oli tema pea alati lõiganud. Ta poleks eluimaski osanud ette kujutada, et tal mõni ülesanne välja ei tule. Ja nüüd korraga tõrge. Tundus nagu oleks aeg seisma jaanud. Välja lülitatud. Tema maine kest jätkas automaatselt söömist, kõndimist, askeldamist... Idee oli meeletute killast. Ta teadis, et see on täielik jamps. Ent võib-olla ka ei teadnud. Võib-olla hakkas ta alles tagantjärele arvama, et teadis. Mine võta kinni — igatahes üks on kindel: ta ei löönud verest ära. Tol ajal ei kartnud ta üldse keda kuraditki. Lazarevi arvates peitus ema jõud võhikluses. Ta ei tunnistanud kindlakskujunenud reegleid. «Intuitsioon!» oli Lazarev vaimustatud olnud. «Tont temaga, et te pole suutnud lõpuni minna! Tont temaga, et asi näib olevat absurdne! Teid juba absurd ei kohuta. Teie vaatate asjadele avarama pilguga!»

Lazarev lõi tema ümber nurru, tõukas teda takka, kiitis ta töö üles, ennustas sensatsiooni.

«Teil on avarat pilku» — see ütlus oli Kuzmini mällu põletatud. Kõik nägid asju kuidagi kitsamalt, ainult temal üksi oli avar pilk. Lazarev puhus ta kired lõkkele, kruttis ta üles. Kuzmin võttiski kätte ja saatis oma töö konkursile, esitas instituudi üliõpilaskonverentsil ettekande.

Auditoorium tuli rahvast täis. Ühed ootasid triumfi, teised skandaali. Kui ta poleks nii pagana enesekindlalt esinenud, oleks ehk kõik lõppenud kerge kriitikaga, talle oleks tema vead kätte näidatud ja kõik, nüüd aga ootas teda täielik läbikukkumine.

Eks ta käitunud ka mõneti upsakalt. Talle ei maksnud midagi Pirsoni-taolist korüfeed veidi kõigutada. See ajaski nad marru. Laptev ise oli nördinud. Ja siis oli ta Kuzmini materdama hakanud. Ta nähutas teda nagu poisikest. Tõelise mõnu ja hasardiga. Üksmeelse naerulagina saatel. Intuitsioon osutus lapse abituks lalinaks. Krahh oli täielik. Tal hakkas Lazarevist kübeke kahju. Toda polnud ennegi kuigivõrd sallitud. Olen ennast hädavaresega sidunud, mõistis Kuzmin nüüd. Mõttes ajaski ta kõik Lazarevi kaela ning lõi kogu selle jama peale käega. Ainult luhtaläinud suvest oli kahju. Ta oleks võinud koos poiste ja Nadjaga Dneprogessi sõita. Nadja oli sinna läinud just tema kiuste. Tal polnud algusest peale ei Lazarevisse, Kuzminisse, Kuzmini andekusse ega kogu sellesse ettevõtmisse kübetki usku: «Ennäe mul Tšebõševi!»

Esikoha pidi ta saama selleks, et Nadjale näidata. Instituudi lehte oleks siis pandud temast pildiga lugu...

Nadja ning kogu nende kursus tuli platsi täies koosseisus. Astunud kõnepulti, hakkas Kuzmin kõigepealt pilguga Nadjat otsima ning ta leidnud, sihtis teda ainiti, üllas võidurõõm silmis: näed, kui päevitunud sina oled, aga minul on teadus võhma päris välja võtnud, olen kõhn nagu roju. See pidi ilmatuma õilsalt välja kukkuma. Ja kui siis Nadja oleks veel kuulnud temale, Kuzminile, määratud aplausi ja kiidukõnesid, oleks ta kindlasti silmad häbi pärast maha löönud, tema, Kuzmin, aga oleks talle Tšebõševi meelde tuletanud, ei, hoopis parem oleks olnud tänada lõppsõnas neid, kellel oli olnud temasse usku, ning teiste hulgas oleks ta siis maininud ka Nadežda Maslakovat, kes teda oli just oma uskmatusega toetanud.

Nii ta igatahes oli kavatsenud. Kui aga kõik äkki kärisema ja varisema hakkas, ei söandanud ta Nadja poole pilkugi tõsta, ta ei teadnud, kas too naerab ja plaksutab Laptevile teistega võidu.

...Nurmatovile hakati esitama küsimusi. Nesvitski istus juhataja kohal. Küllap ta oli asjaga kursis. Nüüd kohe osutab ta sõrmega Kuzminile ja siis läheb lahti.

Ammune nooruspäevade häbi lahvatas Kuzminil üle pea. Oli nagu peaks ta selle komejandi veel kord läbi tegema. Nüüd oleks see igatahes raskem olnud kui tollal. Ta tahtis püsti karata, et saalist välja minna, ometi ei liigutanud oimugi. Kivistunult kuulas ta Nurmatovi erutatud hüüatusi.

«...vabandage väga, ei lahenda küll, aga võimaldab lahenduse leida! Või-mal-dab!»

See käis Kuzmini võrrandi kohta.

Vähehaaval hakkas Kuzmin taipama, et siin toimuv on vastupidine sellele, mis oli aset leidnud aastat kakskümmend tagasi. Ta ei söandanud uskuda oma kõrvu, hinges oli külm ja kõle, ei mingit rõõmu ega imestust, ainult põsed hõõgusid.

Nesvitski pilk jäi temale pidama. Võib-olla oli Kuzmin korraks suu avanud või nihelnud.

«Palun, te tahtsite midagi küsida?»

«Ei, ma ei ...See tähendab, et jah, ma...»

Teda hakati vahtima. Zubatkin heitis pilgu üle õla.

«Kas see... Kuzmini töö on trükis ilmunud?» küsis ta oma nime kohal korraks takerdudes ning ikka veel lootes, et tegemist on mingi arusaamatuse või eksitusega.

«On küll. Tehnikainstituudi toimetistes». Nurmatov ütles aastakäigu.

«Tänan,» pomises Kuzmin ja istus.

Kui vaheaeg välja kuulutati ja saalisolijad hakkasid koridori poole trügima, peatas Nurmatov Kuzmini ning ulatas talle artikli fotokoopiad.

«Olge lahke. Sellest peale, kui ma ta orbiidile saatsin, on hakatud talle viitama.» Nurmatov naeris oma teravmeelsuse üle. «Mulle jäi ta näppu täiesti juhuslikult. Nii mõndagi on siin vananenut, on ka möödalaskmisi, kuid idee ise on pärl.»

«Ehk lubate, ma silmitsen?»

Ta läks ümber nurga koridori lõppu, kus oli üleni klaasist astang. Seal oli vaikne ja vilu. Fotopaberil näis artikkel päris võõras. Kogumiku oli Kuzmin oma pikkadel rännuteedel ammuilma ära kaotada jõudnud ning põrnitses nüüd pikki sirgeid veerge, suutmata mõista kuidas ta küll omal ajal oli seda kõike jaganud.

«Tõenäosuse funktsioon...» — tõenäosus, mis see küll võiks olla?

«Juurimisteheteks pole mingit vajadust...» — kust võis tema seda teada, kas on või ei ole? Eks sa näe, kui enesekindel sell! Ta libistas peo lugupidavalt üle jaheda läikpaberi, pööras lehekülge. Tema enda ununenud teadmised viisid ta hämmastusse.

Tundus, nagu oleks ta äkitselt kahestunud. Ta ei suutnud kuidagi ennast samastada tolle poisikesest Kuzminiga, võtta toda piimahabet tõsiselt.

Näe, siin ongi need kriteeriumid... Tohoo pele, kas selle kõik on tema ise oma käega kokku kirjutanud, kõik ise välja arvutanud, lahendanud? Ja nüüd pole sellest kõigest mitte kui midagi, mitte kui tuhkagi järel. Kurb küll. Peale perekonnanime ei leidnud ta olevat neil kahel midagi ühist.

«Just teid ma otsingi.» Zubatkini hääl tuli selja tagant. Kuzmini lihased tõmbusid pingule.

«Teadsin, et otsite, sellepärast ma tulingi pakku.»

Kuzmini terav toon pani Zubatkini piinlikult jalalt jalale tammuma, kuid ära ta ka ei läinud.

«Ahaa, teile on juba teada!» Ta tegi tiiru ümber Kuzmini, et näha tolle nägu. «See artikkel paistab teile huvi pakkuvat? Mida arvate Nurmatovi ettekandest? Päris asjalik?»

«Ma ei taipa neist asjust mitte midagi.»

«Nii-nii,» näis Zubatkin millegi üle rõõmustavat. «Või ei taipa mitte midagi? Ja see kõik on vaid juhus?»

«Mis nimelt?»

«Kogu see värgindus. Nii et puhtjuhuslik kokkusattumus? Kus alles lood! Milline posu kokkusattumusi!»

«Tuleb ette,» poetas Kuzmin targu.

«Ma ei saa aru, miks te peaksite minu eest...?» manas Zubatkin nüüd endale ette ilmsüütu kannatajailme. Seejuures seiras ta, mis näo Kuzmin teeb. Alahuul õieli, ise tulipunane, viibutas too endale tükk aega tõmmistega tuult. Siis aga küsis salapäraselt ringi vahtides: «Ons teil aimu, kes see autor on?»

Zubatkin noogutas külmavereliselt ja ütles samuti häält tasandades.

«Arvan, et on... Vististi teie vend?»

«Miks vend?» pahvatas Kuzmin. «Miks mitte mina ise?»

Zubatkin taganes paar sammu, et näha Kuzmini pealaest jalatallani. Talle ei piisanud ainuüksi teise näoilmest. Ta pidi nägema ka Kuzmini käsi, mis veerge hoidsid, ja poristesse töösaabastesse kängitsetud jalgu. Võrrelnud Kuzmini mingi kujuteldava etaloniga. näis ta ilmselt rahunevat:

«Ei, teie see küll ei ole... Teie'nd mõni matemaatik!» Zubatkin pahvatas naerma.

«Kas ei anna mõõtu välja või?»

Zubatkin laiutas käsi:

«Palun väga vabandust, kui teid solvasin. Aga see ei peaks ju teid solvama? Eks? Ennist te ise ütlesite, et ei taipa sellest kõigest mõhkugi.»

«Paljugi, mis ma ütlesin...»

Kuzmin pööras selja — kes oleks võinud arvata, et Zubatkini umbusaldus teda nii valusalt riivab!

«Vaata aga, vaata! Te näikse ise selles kaunikesti kindel olevat! Kummaline küll.» Korraga hakkas Zubatkin käsi hõõruma: «Ahaa, nüüd ma mõistan. Proovite, kas kroon teie pähe passib. Näib päris paras olevat, mis? Eks ta ole, kes meist ei tahaks andekas olla. Kuid ... mitte igaühele pole antud. Ja siis tulevadki platsi moraalijutlused ja muu selline jamps. Jajah, jamps! Mul näiteks on ükstapuha, kes see Kuzmin on. Täitsa kama!» raius Zubatkin. «Tähtsad on saavutused. Saa-vu-tu-sed!» Ta laskis sõrmega nipsu, et on Kuzmini läbi näinud.

Kuzmini suur pea noogutas sõnade taktis, ent siis äkitselt, nagu oleks talle midagi väga tähtsat meelde tulnud, ajas ta oma sinised silmad pärani ning poetas:

«Initsiaalid on ju samad.»

«Kuidas, palun?»

«Olge lahke, vaadake, siin on: pee. Ka mina olen pee: Pavel Vitaljevitš.»

«Jajah, seda küll, et Pavel Vitaljevitš...» tuli Zubatkinile rõõmuga meelde. «Justament: Pavel Vitaljevitš...! Aga mis sellest, kui oletegi...? Pagana pihta, ma ei saa enam millestki aru. Üks igavene segapuder,» pomises ta heitunult ja jäi Kuzminile otsa jõllitama, nagu oleks too järsku lendu läinud või mammutiks või kahe peaga elukaks moondunud.

«Teil puudub fantaasia,» lausus Kuzmin nukralt. «Ma olen varemgi tähele pannud, et teil nagu jääks vajaka midagi väga olulist.»

Ta ohkas ja suundus auditooriumi poole. Jahmunud ning vagur Zubatkin kebis talle järele, söandamata, tast sammugi maha jääda.

Auditooriumi ukse juures seisid Nurmatov, Nesvitski ja veel paar inimest. Kuzmini märgates jäid nad vait. Kuzmin aeglustas sammu. Sedasama tegi ka Zubatkin.

«Kuzminil on see ainuke töö kriteeriumide kohta,» sõnas Nurmatov ja see oli, nagu meelitaks ta Kuzmini oma seisukohaga lagedale tulema.

Kuzmin pidas suu. Mida ta iganes oleks öelnud, kõik oleks tundunud kohatu, koguni tobe, kui Zubatkin oleks äkki kätte võtnud ja kas hirmu või armuga lausunud: «Saage palun tuttavaks, siin on teile artikli autor.» Või hoopiski jäigalt: «Pavel Vitaljevitš väidab, et tema ongi toosama Kuzmin.»

Kuzmin ise oleks seepeale õlgu kehitanud, et jah, sai kunagi midagi sellist tehtud küll... Esiotsa keegi muidugi ei usuks, kuid ega temagi hakkaks tõendama, ütleks vaid, et küsigu Laptevilt. Ja jätaks nad pead murdma. Läheks lihtsalt minema ega kostaks mitte kui midagi... Mis edasi saaks, seda ei osanud ta ette kujutada. Talle kangastus vaid too esimene jubemagus hetk, kui kõik on jahmatusest keeletud, tema ise aga võidurõõmus ning Zubatkinil silmad häbi täis. Kangastus too tumm stseen ja see, kuidas ta ise ära läheb...

«...Rohkem ei leidnud ma midagi,» lausus Nurmatov. «Kahju, et ta kõik sinnapaika jättis.»

«Ja kus ta nüüd ise on?» küsis keegi.

Nurmatovi vasaku õla tagant ilmus nähtavale Zubatkini nägu, silmad leegitsemas nagu prožektorid.

«Kahjuks pole teada,» kostis Nurmatov.

Kuzmin seadis end ootevalmis. Zubatkin oleks pidanud kohe ütlema... Nüüd oli selleks kõige sobivam, kõige mõjusam silmapilk. Zubatkin aga kiskus silmad vidukile, ta lopsakad huuled tõmbusid mõtlikuks triibuks. Ta ei lausunud musta ega valget. Kuzmin sai aru, et on täbarasse olukorda sattunud. Zubatkinil oli nähtavasti soov lasta tal endal üles tunnistada, kes ta on.

Kuzmin aga vaikis.

Ei, ta ei kahelnud ega kõhelnud, seda igatahes mitte. Ta mõistis vägagi hästi, et on kohustatud ütlema. Kuid siin oli midagi muud mängus: ta oli maitsnud nende viimaste hetkede mõnu ja tal tuli tahtmine neid hetki pikendada.

Tal oli tunne, nagu hoiaks ta sõrme lülitil. Just niisamasugune terav mõnutunne valdas teda iga uue tsehhi või agregaadi käikulaskmisel, kui ärevad montaaži- ja pingestamiskuud, kogu see jorutamine ja tohuvabohu, millel ei paistnud iial lõppu tulevat, äkki just sellise nupulevajutamise hetkega lõpule jõudsid, ja nüüd kohe hakkavad ajamid jõurama, lambid süttivad, mootorid lähevad möirates käima ning kogu tsehh virgub, läheb üleni liikvele. Kõigi silmad jälgivad tema sõrme, et tabada just seda nupule vajutamise hetke, mis paneb elama kaablite ja kilpidega ühendatud tööpinkide organismi ning millest saab alguse nende endi edaspidine töö, töö, mis tõotab planeerimisruttu, kiirtellimusi ja muudki tootmisega seotud kiremöllu, millest monteerijatel pole õrna aimugi. Kuigi ta oli sellega juba harjuda jõudnud, tõi iga uus kord kaasa naudingu ja hirmu. Praegu aga pakkus kõige suuremat mõnu jätta vajutamata, viivitada veel veidi. Tõmmata niidid viimse võimaluseni pingule, kuni ta seisab siin nende ees ning keegi ei oska veel aimata, et tegemist on sellesama Kuzminiga. Isegi Zubatkinil ei näi olevat temasse usku. Nii et ta võis neile öelda, võis ka ütlemata jätta, võis lihtsalt tundmatuks jääda. Ta oli olukorra peremees ja nautis seda.

Kui tema pilk Zubatkini omaga ristus, taipas ta teise hämmeldunud olekust, kuivõrd tobe ja enesega rahulolev ilme võis tal praegu olla.

«Vaadake, mis ta siin kirjutab,» jätkas Nurmatov vajalikku lehekülge taga otsides ning luges, näpp paljutähendavalt püsti: «On alust kõnelda selliste ülduste skeemide teooria loomise võimalikkusest. Kuidas maitseb, mis? Nagu näete, hoidis ta miinimumikriteeriumil sabast kinni. Juba tol ajal! Arvan, et tal oli mingi oma idee...»

«Paber ei karju...» sekkus Zubatkin. «Aga mida ta konkreetselt silmas pidas?»

«Mis sa's arvad, et...» alustas Nurmatov, kuid samal hetkel tõstis Nesvitski käe:

«Kuzmin... Kuzmin... Oot-oot, Zubatkin, ma peaksin teda nagu tundma.» Ta sulges silmad. «Tõepoolest. Ükskord Krimmis me... Jah, nüüd tean, ta töötas Kurtšatovi käe all.» Nesvitski avas taas silmad ja naeratas. «Ta laulis ühtepuhku. Vaat kus lugu, ma tundsin teda tõepoolest. Oli teine päris nutikas sell. Nüüd on ta surnud... Leukeemia. Jah, tuli meelde küll. Kõneldi veel, et...»

«Mis jutt see on!» oleks Kuzmin tahtnud protesteerida kuid ta tunais äkki lõpmata suurt kergendust. Tont temaga, ei hakka ma midagi seletama. Läks nagu läks, surnud, siis surnud, olgu pealegi... Küllap nii pidigi minema. Küll on hea, et ma õiendama ei hakanud. Nad oleksid mu otsemaid pihtide vahele võtnud, et mis üldisi kriteeriume te silmas pidasite, Pavel Vitaljevitš, laduge aga välja, mis kriteeriumid... Oleksin kena supi kokku keetnud — omaenda töö kohta poleks osanud kosta ei musta ega valget. Täitsa tobu. Eks sa proovi neile sellidele hammaste vahele jääda, teevad sust elava anekdoodi või mammuti või puusliku...

«Miks te mind tolaks tegite?» sisistas Zubatkin talle kõrva. «Ma olin peaaegu valmis uskuma...» Kuigi ta kõndis otse Kuzmini kannul, polnud tema samme üldse kuulda ainult sisin kõrva ääres andis ta'st märku.

«Ega ma nii loll ka ole. Teie äraseletatud ilme ajas mu segi. Ja ennist, kui Nesvitski kõneles, oli teil ka sihuke kummaline nägu peas. Oli ju? Siin on kindlasti midagi viltu... Ja kui ma ei eksi, siis lõpetasite teie, Pavel Vitaljevitš, tehnikaülikooli. Aastad igatahes klapivad. Ükskord rääkis mulle keegi, et ...»

«Jah. sai lõpetatud küll,» jäi Kuzmin edasi sammudes hajameelselt nõusse.

«Te peaksite teda siis tundma!»

«Keda?»

«Ha-haa! Nimekaimu! Sajaprotsendilist nimekaimu! Teie initsiaalid klapivad ju ka. Kas see pole mitte liiga haruldane klapp?»

«Ons neid kaimusid maailmas vähe! Ja ega olegi nii võimatu, et ma teda tundsin.»

«Tee mis tahad, mitte ei taipa... Noh, olgu pealegi et, aga miks te mind ikkagi lollitate? Muidu igapidi viisakas meesterahvas...»

«Mis te arvate, Zubatkin, kas Nurmatovi hinnang peab üldkokkuvõttes paika?»

«Pavel Vitaljevitš, ma töötan enam-vähem samal alal ja peaksin neid asju paremini teadma kui teie,» pahvatas Zubatkin solvunult. «Kui te seda asja kasvõi veidikenegi jagaksite, tõestaksin teile, et sellest võiks üldkokkuvõttes areneda täiesti uus suund. Ja ülimalt viljakas suund. Pole veel arenenud, aga võiks küll!»

«Kas sa näe!» Kuzmin sulges silmad. Kusagilt kaugelt tuli helesinine kuum laine, mis tõstis ta üles, kandis kõrgel vahuharjal edasi ning hakkas siis ühe koha peal ringi tiirutama.

«Mis teiega lahti on?» ehmus Zubatkin.

Kuzmin naeratas põgusalt. Peadpööritavast kõrgusest, kuhu laine oli ta kandnud, paistis teine nii mannetult väike.

«Oh teid küll, Zubatkin!» hõikas ta sealt kõrgelt. «Kas tahate... ma hangin teile lisapuhkust? Või tahate, ma kingin teile...? Kuulge, mis ma võiksin teile kinkida?»

«Puhkus kuluks ära küll...» kostis Zubatkin. «Kuid tehke mulle lõppude lõpuks selgeks, milles on asi? Kes see Kuzmin on?»

«Naljatilk, muidugi mõista olen see mina! Kes siis veel?»

«Ei, ma mõtlen toda teist, ehtsat Kuzmini.»

«Mis tähendab — ehtsat?» Kuzmin kirtsutas nina, tal polnud himu tülli minna. «Kes siis mina sinu arust olen? Too teine on niisiis ehtne ja mina olen võlts? Puuslik? Kas nii või?»

«Ei, seda küll mitte... Ja kui te nii väga peale käite...» hakkas Zubatkin järele andma, püüdes seejuures näida nii ükskõikne, kui vähegi võimalik. Ta ütles õlgu kehitades: «Egas midagi, eks te minge ja tehke see neile seal teatavaks. Oleks põnev küll. Kui teada tahate, siis praegu võtavad kõik, kel vähegi viitsimist, Kuzmini töölt matti. Teil on just paras aeg unustuse hõlmast välja tulla.»

Kuzmini nägu valgus laia narri heameelt täis, ta polnud võimeline end talitsema.

«Justament — unustuse hõlmast. Mis sa siis arvad? See on sama hea, kui laps oleks oma kaotsiläinud vanemad üles leidnud. Kõik oleksid võinud ju hoopis...» teda valdas vastupandamatu soov Zubatkin läbi tuuseldada või teda emmata. «Me võtame sinuga kätte ja anname neile sihukese matsu, et... Kuule, mis oleks, kui kogu see kaadervärk luesti jalule upitada? Nagu kord ja kohus täiendada, edasi arendada ja siis lagedale tulla. Kateedris on kindlasti olu rikkuda. Ta ei taibanud, miks see poiss talle ninna kargas, miks ta keerles tema ümber nagu vurr ja näitas hambaid. Kuzmin ei püüdnudki tema sõnade mõtet tabada — neis oli varjul tigedus ja jälkus. Tal hakkas endast hale — mis ta talle teinud on? Tal oli olnud vaid tahtmine oma õnne teistega jagada, teisigi õnnelikuks teha.

«Mis sa nüüd, katsu rahuneda!» ütles Kuzmin paluvalt. «Ära mõista kohut ligimese üle, siis ei mõisteta kohut ka sinu üle. Või siis seesugune on sinu kõlbelisus? Ons sul mingi mõõdupuu, millega teisi mõõta? Nurmatov jõudis ette ja sina arvad kohe, et ta kasutas juhust. Oletame, et kasutaski. Ja nüüd siis ootad sina oma juhust, et Nurmatovist ette jõuda. Kuidas seda mõista? Ons see kõlbeline? Ikka küüned enda poole! Aga matemaatika? Mis on sellel kõigel matemaatikaga pistmist? Te ei jookse ju võidu matemaatika pärast. Igaüks tahab teisest ette jõuda... Igaüks tahab suuremat tükki kahmata! Aga kui autor hakkab nõudma oma jagu? Tal võisid ju olla vabandavad põhjused, et ta, hädavares, töö katki jättis.» Jõudnud peateele, oli nüüd tema, Kuzmini kord võidupasunat puhuda, ta lausa nõretas üllameelsusest. «Kui nii, mis siis? Mis siis saab? Igaühe püha kohus oleks ju aidata autoril oma õigused jalule seada?»

«Millisel autoril?»

«Eks ikka selsamal, minu nimekaimul,» pilgutas Kuzmin paljutähendavalt silma. «Sellelsamal, kelle Nesvitski jõudis kadunukeste kirja kanda.»

Naljatlev toon andis Kuzminile võimaluse Zubatkini küsimuste eest kõrvale põigelda, vastata vastamata jättes. Tema sõnad omandasid äkitselt sellise allteksti, mis ta endagi pea pööritama pani. Tõde muutus tabamatuks, sündmused minetasid tõelisuse.

«Kas teie arvates Nesvitski eksis?» usutles Zubatkin, pilk maas. «Või ehk pole seda Kuzmini olemaski? On vaid müüt?»

Tema ebalev naeratus valgustas äkki seda kuristikku, mis lahutas praegust Kuzmini tema kaugest nimekaimust. Ei, pigem igavikku, mis laius nende kahe erineva inimese vahel. Peale nime polnud neil midagi ühist. Kuzmin ei maletanud tollest noorest autorist suurt midagi, nagu ta ei mäletanud suurt midagi ka sellest, mida too oli teadnud, ta polnud tolle noore jätk, nad olid kumbki omaette, teineteisest sõltumatud, nad olid võõrad. Kuhu on jäänud too kaugete aegade Kuzmin? Ta'st pole mitte kui midagi järele jäänud, ta on kaotsi läinud, ja kas mitte seda ei pidanud Zubatkin silmas ja kas mitte sellepärast ei kasutanud ka Kuzmin ise sõna «autor», öeldes end tollest Kuzminist lahti. Nõnda oli temaga hõlpsam hakkama saada.

«Ma pole seniajani päris kindel, et see olen mina,» pihtis Kuzmin.

«Seda minagi,» ironiseeris Zubatkin. Kuzmin taipas alles nüüd, et tema avameelitsemine paistab Zubatkinile kaunis ebausutav. Ja kui tal lähekski mitmesuguste detailide ja tõestuste varal korda Zubatkinit uskuma panna, langeks tema autoriteet tolle silmis ometi. Praegu virgutas loo saapärasus teises nii huvi kui austust: seda küünilist, ennasttäis noormeest, kellele miski polnud püha, lummas Kuzmini saladus, ja see andis Kuzminile trumbid pihku. See oli isevärki võim, mida ta nuud valdas. Mitte tegelik, mitte ametialane või positsioonivõim, vaid positsioonist, õigustest ja isegi teadmistest sõltumatu. Ometi lummas see võim Zubatkinit ja õhutas teda aina seletama, kuidas ta oma monograafiat nüüd ette kujutab: üks peatükk käsitleks probleemi ajalugu, ühe moodustaks Kuzmini artikkel ja selle kommentaar... Tema silmad hõõgusid violetselt ja kuigi ta oli veel kihevil, nagu valmistuks hüppama külma vette, ladus ta kõik välja: terve artiklite seeria... tuleks kaasa tõmmata andekaid noori...

Siitpeale lülitus Kuzmin välja. Ta oli silmanud Laptevit. Too tuli käsipuule nõjatades trepist üles. Iga kahe tuhvi järel tegi Laptev peatuse, et hinge tõmmata. Näis, nagu ei söandaks ta Kuzminile ligineda ja on valmis iga hetk ringi pöörama.

Kuzmini meelest oli Laptevi tulek nagu ilmutis. Ta saabus parajal hetkel, nagu saatusest määratud...

«Mul on aeg,» ütles Kuzmin.

«Aga kuidas jääb aruteluga, see jätkub...»

«Teie minge, minge pealegi...»

«Nii ei tohi, Pavel Vitaljevitš. Kõige tähtsam osa seisab alles ees.» Zubatkin haaras Kuzmini käevangu ja püüdis teda julgustada «Te ei tohi lahkuda. Paljugi, mis näib... Igal juhul...»

«Millisel juhul? Siilitan sellele,» ütles Kuzmin Laptevit silmist laskmata. «Ma tõepoolest ei taipa neist asjust tuhkagi. Ja tead, mis, sõber, lase nüüd õige jalga!» karatas ta Zubatkinile.

Tõlkinud SILVIA VISSAK

Illustreerinud ENN TEGOVA

OLED LUMMANUD MEID

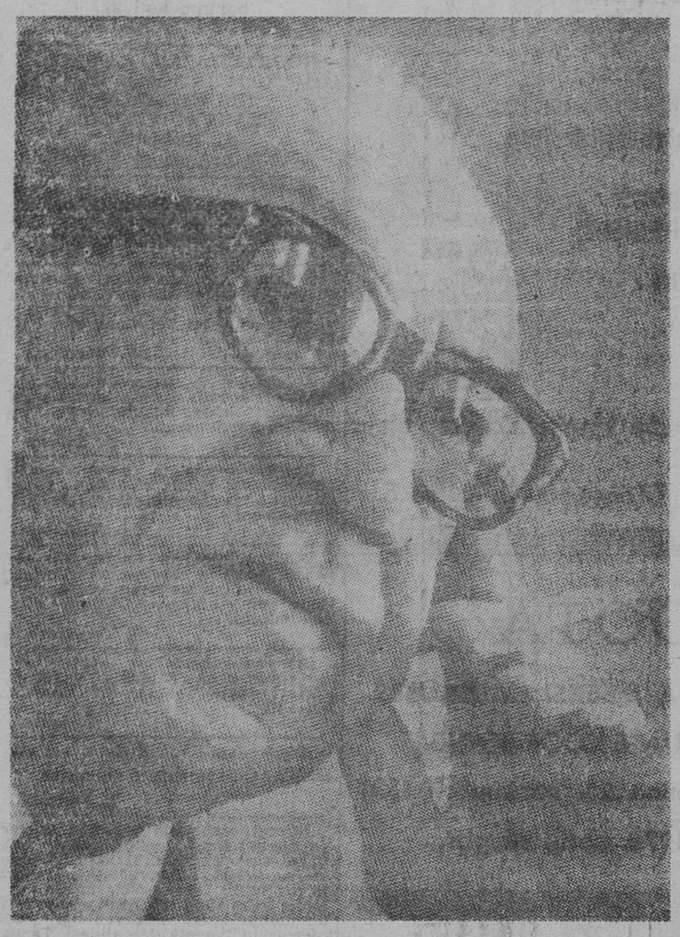

Kunst aitab elada. Üks elada aitajaid maage on NSV Liidu rahvakunstnik Kaarel Karm, kelle 70. sünnipäeva tähistatakse täna õhtul Draamateatris. Laval on «Inimene ja inimene», Pearu osas juubilar.

70 eluaastat, üle 50 aasta teatris, mitusada rolli. Vanuselt on Kaarel Karm meie kutselise teatri eakaaslane.

Kaarel Karm sündis 18. oktoobril 1906 Narvas. Üsna varakult siirdus Karmide (tollal veel Läntside) perekond Tallinna. Siin õppis Kaarel Karm reaalkoolis ja mõnda aega Riiklikus Kunstkäsitöökoolis. Poisi esimeseks suureks kiindumuseks oli meri, meremehe elukutse. Isal oli Paljassaarel purjepaat ja sellega kihutati merel ringi. Huvid kiskusid mitmesse kanti, kuid teater haaras noorukist kinni veel viimasel hetkel enne elukutse valimist. Koos koolivenna ja sõbra Ants Eskolaga sooritati katsed «Estonia» teatri eksamikomisjoni ees, saadi sisse. Ants Lauter on pidanud vajalikuks rõhutada seda fakti intervjuus teatriteadlasele Zahhar Troitskile: «Sel aastal, mil me lavastasime «Lindpriid», võtsime teatrisse noori algajaid näitlejaid... Hiljem kujunes ühest neist väga võimekas näitlejatar — Meta Luts — ja kaks väga tugevat näitlejat — Kaarel Karm ja Ants Eskola.» 14. augustil 1925 pandi Karm ja Eskola «Estonia» näitlejate kirja ja 8. septembril 1925 oli nende debüüt «Lindpriides». Lavastas Ants Lauter. Kaks ilma igasuguse eribariduseta noorukit esmakordselt laval. Karm — esimene röövel, Eskola — teine röövel. See põhjustas rambipalaviku ja pelglik Karm tuli panna teise röövli ossa, kellel oli vähem teksti ja tegevust.

Küpsemiseks ja katsetamiseks pakkus tolleaegne mitmežanriline «Estonia» küllaldaselt võimalusi. Esineti küll draamas, küll operetis, tehti kaasa tantsupartiisid ja mõnda aega oli K. Karm ka opereti inspitsient.

Üldine tunnustus tuli alles 1932. aastal. Mängiti ühte algupärast janti, arvustus oli kiitev ja Karm lülitus täielikult draamatruppi. Tema kooliks sai «Estonia» teater, õpetajateks vanemad kolleegid, mitmed neist teatri rajajad: Ants Lauter, Hugo Laur, Alfred Sällik, Agu Lüüdik, Erna Villmer jt., hiljem ka Liina Reiman. Ajakirja «Teater» esimeses numbris on sees mõlemad, Karm ja Eskola.

Kolmekümnendate aastate lõpuks sai Kaarel Karmist teatri kandev draamanäitleja. Nõukogude-eelsest perioodist jäävad meelde sügava dramatismiga antud Imant Aino Kalda «Mare ja ta poja» lavastusest, Mortimer Schilleri tragöödiast «Maria Stuart», Orsino Shakespeare'i «Mida soovite», kolonel Vaino August Jakobsoni «Viirastustest», Kornel Karel Čapeki «Emast» (nimiosas Liina Reiman).

1940/41. hooajal tegi Kaarel Karm teatrimeisterlikkuse küpsuseksami. Shakespeare'i «Tõrksa taltsutus» teenis haruldase vastuvõtu. Karm säras, pakatas mängulustist. Tema esitus oli meisterlik, vaba, nagu lennult, kunstiliste mänguvahendite rikkus üllatavalt lai. Mitte vähem ei pälvinud tunnustust Pavel Vlassov Gorki «Ema» instseneeringus. Siin on uue ajastu hõngu, see on revolutsionääri osa. Siit juba küpse meistri tööaastad, pikad osade read.

Täna õhtul siis «Inimene ja inimene». Näeme teistsugust Pearut, kui on olnud eelmised, sest Karm teeb seda oma moodi. See on Karmi rahvuslikus draamarepertuaaris ehk tippsaavutus. Pearu, nõnda kriukaline, nõnda inimlik ja hell kusagil südamesopis.

Lähemast minevikust peaks siinkohal meenutama veel Jõnni ja Kaval-Antsu, Tyrone'i O'Neilli näidendist «Pikk päevatee...».

Karmi filmirollidest ei saa jätta märkimata Tambut Kaljo Kiisa ja Ants Saare filmist «Jäljed». Need solvatud inimese silmad ei taha mälust kaduda.

Aitäh, et oled lummanud meid, oma vaatajaskonda, et oled üks neist, kes on loonud meie teatrit eile ja loovad täna.

LINDA KRIGUL

VIRGILIUS NOREIKA „VANEMUISES"

NSV Liidu rahvakunstnik Virgilius Noreika Mantua hertsogina Verdi ooperis «Rigoletto».

Tartu ooperipublikul tuleb pidupäev. Pärast viieaastast vaheaega esineb «Vanemuise» laval uuesti nõukogude vokaalkunsti silmapaistvaimaid esindajaid — Leedu NSV Akadeemilise Ooperi- ja Balletiteatri solist, NSV Liidu rahvakunstnik Virgilius Noreika.

Vilniuse konservatooriumi kasvandik, tenor Kipras Petrauskase õpilane V. Norejka sai kuulsaks juba üliõpilasena. I preemia tuli noorte lauljate konkursil VI ülemaailmasel noorsoo- ja üliõpilasfestivalil Moskvas. Varsti pärast seda debüteeris Noreika ooperilaval Lenskina Tšaikovski ooperis «Jevgeni Onegin».

1965—1966 täiendas laulja end Milaano «La Scala» teatris, lauldes maailmakuulsal ooperilaval Pinkertoni partiid Puccini ooperis «Madame Butterfly».

Repertuaaris on ligemale 50 tenoripartiid nii lüürilist dramaatilist kui ka koomilist laadi osades, välismaa ja vene klassikalistes ning nüüdisaegsetes nõukogude ooperites. Avar ja huvitav on kammerrepertuaar. Suurt tähelepanu pälvivad leedu, vene ja teised rahvalaulud ning nõukogude heliloojate laululooming.

Praegu esineb Noreika tihti kõigi kontinentide juhtivamates ooperiteatrites.

Tartu publik tunneb V. Noreikat kontsertide kaudu, mida ta on andnud paaril korral Tartus, ja Mantua hertsogina Verdi ooperis «Rigoletto» «Vanemuise» laval.

Seekord saavad tartlased Noreikaga taaskohtuda kolmapäeval, **19. jaanuaril**: ta laulab Pinkertoni ooperis «Madame Butterfly». Paar päeva hiljem, **21. jaanuaril** kehastab ta Lenskit «Jevgeni Oneginis.»

VIKTOR SAMOILOV

JÄLLE NELI AASTAT MÖÖDAS

Eesti NSV Kunstnike Liidu Tartu osakonna aruande- ja valimiskoosolek peeti 11. jaanuaril. Kohale oli tulnud 44 liiget.

Juhatuse esimees **E. Allsalu** esitas aruande, kust selgus, et Kunstnike Liidu Tartu osakonna nimekirjas on praegu 58 liiget, neist vabakutselisi 13. Aruandeperioodil võeti vastu 6: nahakunstnik Inge Malin, keraamik A. Nigul, metallikunstnik S. Nummert, kunstiteadlane N. Raid, tarbekunstnik I. Soonsein ja maalija H. Vahersalu. Jäädavalt lahkusid maalikunstnik Juhan Püttsepp ja graafik Helgi Hirv. Tallinna siirdusid tarbekunstnik E. Valk-Falk ja graafik K. Põllu.

Kunstnike tegevust iseloomustavad kõige paremini näitused. Suuri ülevaatenäitusi oli aruandeperioodil (1972—1976) neli. Arvustustes on Tartu kunstnikele sageli ette heidetud enesekordamist, rutiini, pearõhu asetamist esteetilistele probleemidele, ajast mahajäämist ning kolklustki. Tõepoolest, Tartu kunstinäitused ei ole löövad, siin ei üllatata formaadi, värvi- ja vormivõtetega, ent vastukaaluks on siin siirust, vahetust ja intiimsust. Tartu kunstnikud on palju pärinud eesti kunsti varasematelt põlvkondadelt, traditsioone on vaja vaid varmamalt edasi arendada. Jääma peaks süvenemine värviprobleemidesse, eneseavaldus ja sügavus, kuid kunstnikud ei tohiks siiski endasse sulguda — tõsi on, et vaikelu ja ateljeehõngu on Tartu näitustel palju olnud.

Kriisist (kui see eksisteeris) ülesaamise märke näitas viimane näitus, mille žüriile esitati nii palju töid, et vaatamiseks läks neist vaid kolmandik. See tagas näituse kõrge professionaalsuse, kuna varem lasti nooremate kunstnike ergutamiseks näitusele ka nõrgemaid töid.

Samal ajavahemikul toimunud ligi 20 personaalnäitust on enamikus saanud hea hinnangu, ent ka osavõtt ülevaatenäitustest peab olema iga kunstniku aukohus. Kõigil neljal näitusel on esinenud 24 kunstnikku, neli pole tervislikel põhjustel saanud ainsastki osa võtta.

Omajagu tööd on tehtud kunstipropaganda alal. Igaaastasele järjest suurejoonelisemale kunstinädalale lisaks saadetakse maale rändnäitusi, neid on olnud 45. Lisanduvad ekspositsioonid ning kohtumised linna asutustes ja ettevõtetes: plastmasstoodete katsetehases, tehases «Võit», loomakasvatusinstituudis ja füüsikainstituudis. Pidevalt on näitusi vastu võtnud Elva koduloomuuseum ja nüüd ka Pärnu koduloomuuseum.

Viimase suure näituse kordaminekuks andsid palju just noored kunstnikud: S. ja A. Kasemaa, I. Kudisiim, L. Karu jt. Seetõttu tuleb esile tõsta noortesektsiooni, keda juhatab Ilmar Malin. Sektsioonis on 27 liiget, neist 16 on lõpetanud kunstiinstituudi. Noortesektsiooni tegevus on tõesti tänuväärt, sest Tartu oludes on teretulnud iga noor kunstiharrastaja.

M. Kuke juhendada olevas tarbekunstisektsioonis on liikmeid 32, neist Kunstnike Liidu liikmeid 11. Tarbekunsti tase Tartus tõuseb, palju on selleks kaasa aidanud regulaarsed ülevaatenäitused. Tarbekunstis pole ka raskusi järelkasvuga, sest kunstitoodete kombinaati ja kunstikooli tuleb noori aina juurde. Tartu tarbekunstnikud on esinenud vabariiklikel, üleliidulistel ja rahvusvahelistel näitustel.

Skulptoreid on Tartus kuus ja nende loominguline osakaal on küllaltki suur. Viljakalt luuakse monumente, neid on O. Ehelaiul, J. Paberitil, E. Rebasel ja E. Tanilool aruandeperioodil valminud õige mitmeid. Portreebüstidega on näitustel esinenud A. Rimm ja R. Timotheus. Äärmiselt kehvad on skulptorite töötingimused. Neil puudub võimalus kasutada elementaarseidki mehaanilisi abivahendeid — telferit või suruõhukompressorit —, rääkimata korralikust skulptuuriateljeest. Tööde kivisse raiumise kohaks on jäänud Kunstnike Maja õuesopp.

Kiita pole töötingimused teistelgi kunstnikel: ateljee puudub 12 kunstnikul, paljudel on see vilets. Näituste korraldamist on raskendanud pikale veniv remont Kunstnike Maja suures saalis, rändnäituste jaoks oleks vaja autot.

Tähtsal kohal oli kunstnike olme ka revisjonikomisjoni esimehe **E. Taniloo** aruandes, kus soovitati võtta Tartu skulptorite olukord arutusele Eesti NSV Kunstnike Liidu kongressil.

Ikka pole veel korras graafikaateljee, tõepoolest suur on vajadus individuaalateljeede järele. Kahe silma vahele on meil jäetud NSVL Ministrite Nõukogu määrus 1969. aastast, mis näeb ette elumajade ülemiste korruste väljaehitamist ateljeeruumideks. Selle alusel on näiteks Lätis ja Leedus kunstnike töötingimusi suuresti parandatud.

Tarvis oleks avada stuudio, esialgu vähemalt joonistusstuudio. Jätkama peaks tarbekunstnike sidemeid Kaunase kolleegidega: seni pole veel vahetatud näitusi. Noortesektsiooni oleks tarvis abistada näituste korraldamisel. Soovida jätab kunstnike enesetäiendamine, alates plaanis olnud vestlustest nüüdiskunsti teemadel ja lõpetades loomingulise komandeeringutega. Edaspidigi võiks korraldada Tartu kunstnike näitusi Tallinnas. Žüriides tuleks rakendada võimalikult rohkem kunstnikke.

Tõhusa kunstipropaganda eest tuleb tänada kunstimuuseumi.

Ettekannetele järgnenud küsimustest ja sõnavõttudest selgisid veel mõned probleemid.

Ebamääraseks on jäänud Tartu kunstnike seos kogu meie vabariigi kunstieluga. Napilt on saadud osa võtta vabariiklike näituste žüriidest, kahtlusi äratab tarbekunstnike esindatus Tallinnas: viimasele suurele tarbekunstinäitusele saadeti Tartust üle 30 töö, väljas polnud ühtegi (Ilmar Malin).

Muret teeb linna peakunstniku staatus, pealegi on see ametikoht olnud tükk aega tühi; sellele tööle peaks asuma mõni Kunstnike Liidu liige (Ilmar Malin). Linnakujundajate sidemed kompetentse organisatsiooni — Kunstnike Liiduga — on nõrgad, linna kunstinõukogus on vähe kunstnikke (E. Rebane). Napilt on Tartus monumentaal- ja eriti dekoratiivskulptuuri, siin tuleks linnajuhtidega nõu pidada (V. Erm). Ikka veel pole leitud kohta monumentaalpannoo jaoks, mille kallal L. Israel töötab juba kümmekond aastat. Kas poleks seda võimalik välja panna ehitatavas TRÜ raamatukogus? (E. Taniloo). Midagi oleks tarvis ette võtta skulptorite varustamisel graniidiga, sest Eestimaalt on suurema töö jaoks juba raske korralikku kivi leida (E. Rebane).

Eesti NSV Kunstnike Liidu esimees I. Torn möönis oma sõnavõtus samuti, et «Pallase» traditsioonidel rajanev Tartu kujutav kunst on hakanud elavnema. Hoogu on juurde saanud tarbekunst, ometi on Tartu kunstielu noorendamine jäänud endiselt päevakorda. Midagi ei tule välja kõrgema kunstiõpetuse taastamisest Tartu ülikooli juures, kus nüüd jäetakse katki isegi kunstiajaloolaste ettevalmistamine. Mingil määral noort jõudu siiski on. Majanduslikud raskused on enam-vähem samad ka tallinlastel, nende lahendamiseks tuleb mõlemal linnal võimalusi leida. Omalt poolt lubas I. Torn Tartu kunstielule edaspidi rohkem tähelepanu pöörata.

Tartu Kunstitoodete Kombinaadi direktor J. Lust tegi teatavaks, et seoses keraamikaateljee rekonstrueerimisega on siiski plaanis ka skulptorite tööbaasi väljaehitamine, ent käesoleval viisaastakul see kõne alla ei tule. Pisut paranevad nende tingimused võib-olla juba sel aastal, kui kombinaat saab endale kaarhalli.

EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär J. Lott soovis kodulinna kunstnikele jõudu ja edu.

Kunstnike Liidu Tartu osakonna uude juhatusse valiti E. Allsalu, M. Juhkam, M. Kuke, L. Liivat-Makarova, I. Malin, H. Pudersell, I. Soonsein, E. Taniloo, V. Tiik, H. Vahersalu ja L. Vallimäe-Mark. Juhatuse esimeheks sai E. Taniloo, aseesimeheks V. Tiik.

AIVO LÕHMUS

MULLU EELISTATUD LAULUD

Vana-aasta õhtul, A. Oidi nimelise lauluvõistluse «Tallinn 77» lõppkontserdil tegi žürii esimees Jaan Rääts teatavaks võistlustulemused.

«Võidulaul 77» (žürii preemia) — **«Sinu hääl»**, muusika ja teksti autor Rein Rannap, esitas Tõnis Mägi.

«Ajalaul 77» (parim kodanikulaul, žürii preemia) — **«Mereäärses pargis»**, Uno Naissoo muusika, Viktor Sokolovi tekst Heldur Karmo tõlkes, esitas Vello Orumets.

«Lemmiklaul 77» (publiku preemia) — **«Mööda koduvälju»**, Uno Naissoo muusika, Rein Mändsoo tekst, esitas Tarmo Pihlap.

Parimaks instrumentaalpalaks hinnati **«Ebaühtlane sirge»**, autor Priit Pihlap.

Žürii **eripreemiad** määrati lauludele **«Unusta mind»**, muusika Laimdota Sprogiselt, tekst Kostas Kubilinskaselt Ilmar Vananurme tõlkes, ja **«Metsmehe laul»** — muusika Peeter Pruulilt, tekst Arvi Siialt.

Anti üle **Loksa kolhoosi preemia** parima humoristliku, rahvaliku laulu eest. Selleks osutus **«Vaene või rikas»** — muusika Andres Valkonenilt, tekst Leelo Tunglalt.

Eesti Merelaevanduse preemia parima mereteemalise laulu eest anti **«Kui oleks ainult tuult»** autoritele Helmut Anikole ja Vally Ojaverele.

Tartu noorte žüriilt (14. dets. Tartus toimunud kontserdil) sai kõige rohkem hääli laul **«Vaene või rikas»**. See sai ka **«Nooruse preemia»**.

11., 12., 13. ja 14. detsembri Tartu kontsertidel laekus kogusummas 425 hääletussedelit. Kõige rohkem punkte oli saanud laul «Vaene või rikas», teisele kohale jäi «Jeanne d'Arc» (autorid Laimdota Sprogis ja Helmut Egorov).

MAIRE JUURIKAS

Ludmilla Siim. Juhan Viiding, 1971. Õli.

KUNSTIMUUSEUMIS

saab 23. jaanuril viimast päeva vaadata rühma noorte maalijate näitust.

Mida eksponeeritakse sel aastal kunstimuuseumis? Kohe pärast kunstnike kongressi, 29. jaanuarist näeb ülemisel korrusel viimaste aastate tekstiilikunsti väljapanekut, esimesel korrusel kujutava kunsti kaugõppekursuslaste ja seejärel graafik H. Mugasto (1907—37) juubeleid tähistavat näitust. Märtsi lõpus tuleb praeguse näituse jätk: noorema põlvkonna maalikunstnike J. Arraku, K. Kaasiku, T. Pallo-Vaigu ja H. Vahersalu looming. Külalisnäitusi seame tänavu üles tõenäoliselt kolm: Belgia kunst Riia ja Kaunase kunstimuuseumides, väljapanekud nüüdisaegsest läti maalist ja ühe Moskva kunstniku tööd. 1930-ndate aastate joonistustega jätkub muuseumi kogude tutvustamine. Väikesed tähtpäevanäitused on R. Sepa (1902) ja K. Pärsimäe (1902 – 1942) loomingust. Tartu[illegible] tuleb kaks [illegible] kujutavate kunstnike tööde ja tarbekunstnike loomingu väljapanek aasta lõpul.

ENE ASU-ÕUNAS

AEG ANTUD ARUTLEDA

Lõppev nädal tõi tartlaste vaadata-hinnata «Tallinnfilmi» uue mängufilmi «Aeg elada, aeg armastada». Neljapäeval olid kinokülastajate arvamustest osa saamas ka filmi tegijad: lavastaja VELJO KÄSPER, kunstnik IMBI LIND ning kaks peaosalist AIDA ZARS ja VÄINO UIBO. Lavastaja soovis: ei tahaks, et kohtumine kujuneks piduliku koosoleku sarnaseks, ootame hinnanguid, oleme valmis aru andma. (Vahemärkus: paraku saab põgus kohtumine hinnanguid anda kitsilt, pealegi on need filmi vaadanul alles settimas. Endiselt jääb jõusse: arutelusid, analüüse mõnes linna klubis.)

Kohtumine näitas, et kõige suuremat huvi äratas noore peategelase, lätlanna Aida Zarsi mäng. Kuidas debütant leiti?

Velio Käsper: «Lihtne see polnud. Foto- ja filmiproovidel käis üle 2000 tütarlapse. Et meil oli temast, s.t. peategelasest väga selge ettekujutus, siis oli leidmine seda raskem. Piire seadis ka vanus. Debora peab olema 19-aastane. Selleealist eriettevalmistusega näitlejat pole kusagilt võtta, kaasasündinud annet selgitada aga küllalt keeruline. Kui olime Eestimaal 1600 kandidaati üle vaadanud, pöörasime pilgu mujalegi: Karjalasse, Lätisse, Leedusse. Aida Zarsi leidsime ühe asjaarmastaja foto varal. Pildil oli ta 17-aastane. 19 sai ta filmivõtetel. Foto ootas terve kuu, kolme viimase kandidaadi hulgas tuli proovile Cesise tütarlaps Aida ja meil oli kohe selge: tema see on.»

Kinopublikult tuli küsimus: kas Aida Zars kavatseb hakata filminäitlejaks? Aida Zars: «Ei kavatse. Olen elukutse juba valinud. Õpin Riias ja vähem kui aasta pärast saab minust kutseline kultuuritöötaja, rahvakunstiansamblite juht.» Ja teinegi küsimus: kuidas lätlanna nii hästi eesti keelt valdab? Küsimus ise tunnistab, et sünkroontõlge on hea, ei sega vaatamist. Sõladus öeldi välja saalitäie ees, nii et seda võib vähest korrata siingi: Debora teksti räägib Maria Klenskaja. Kas Deborat oli raske kehastada, eriti haiglastseenides? Oli küll. Kuus päeva järjest tuli lamada sidemeis, neist ei saanud vabaneda ka süües ega jalutamise ajal. Kuid film köitis tegijat. Aida Zars tunnistas, et osatäitmine ajendas isegi erialakirjandust uurima, eriti mis puutub neerude siirdamisse.

Väino Uibol tuli Tallinnas võtetel käia televisioonitöö kõrvalt. Seetõttu oli seda filmi raskem teha kui «Väikest reekviemi». Tekib hakituse tunne, ei saa osasse korralikult sisse elada. Kinokülastajad huvitusid, kas Väino Uibo sordiinialune mäng on lavastaja taotlus. V. Käsper: «Silveri üle oli meil Väino Uiboga vaidlusi. Tema pooldas läbinisti ranget joont, mina polnud vastu, aga oli väike kartus: kas sellise mängu tagamaad ei jää äkki arusaamatuks? Mõeldud on Silver n.-ö. tüüpilise eesti mehena: natuke igav, väliselt tuim, põlema läheb alles siis, kui millestki talle olulisest hakkab ilma jääma.»

Kinosaalis oli ka mitmeid maarjamõisalasi, kes filmitegijatele meditsiiniasjus nõu ja jõuga toeks olnud. Neid tänas lavastaja kogu filmigrupi nimel.

Filmi eest aitäh ütlejate ja lilletoojate seas oli kunsti- ja meditsiinitöötajaid, oli õpilasi. Hinnang kujunes selliseks: hea, tarvilik film; vaataja saab selguse mitte sõnarohkuse, mitte äraseletamise varal, vaid filmivahendite varal.

Muist hinnanguid öeldi alles kinost väljudes:

◆ Heino Mandri on jälle võrratu.

◆ Ita Ever samuti. Eriti haiglas. Millist lootusetust mängisid tema selg ja astumine.

◆ Aarne Üksküla on siis sedapuhku negatiivses rollis. Õnnestunult. Kuid mina tahaksin teda näha siiski ainult positiivsetes.

◆ Operaatorit peab kiitma. Eks olnud kaunis see vihmavarjude koht? Ja palju muudki.

◆ Seda küll, aga mõned võtted on ikka juba üsna kulunud. Näiteks lõikussaali lambid mõjuvad filmis trafaretina.

◆ Debora on erakordselt ilus. Seda näeb ja usub vaataja esimesest pilgust. Kuid seda ilu kiputi igas plaanis rõhutama.

Arvamusi muudkui tuleb. Ja ega tulemata jää kriitikagi.

Sama päeva õhtul kohtus filmigrupi esindus kinohuvilistega veel katseremonditehases ja «Avangardi» kolhoosis.

LIA KEVVAI

SPORT KÕIGILE

SUUSKADELE!

Artikli eesmärgiks sai mõeldud Tartus müüdava suusavarustuse tutvustamine. Täislumine talv aga korrigeeris seda kavatsust — pakkumise ületanud nõudmine tühjendas laod, nõnda et täiskasvanuile on varustuse valimise võimaalused jäänud kasinaks.

MÄÄRETEST. Määrdeid on praegu küll valida. Täiskomplekti saate kokku, kui ostate määrdekarbi «Temp 2» (7 määret), 3—4 erinevat «Visti» vedelat potti ja tõrvakarbi. Nendega saab edukalt sõita kraadide vahemikus +5° kuni —30°, olgu parajasti peen sajulumi või kiilasjää. Kasutamisõpetus on määrdele lisatud. NB! Peeneteralise lume korral sobivad temperatuuril —5° kuni —10° ka pakasmäärded (—10° kuni —30°).

SUUSAKEPID. Pärnu kepimeistrite ratsionaliseerimistegevus paistab esimest täisringi peale saanud olevat: suusakepid hakkavad jälle suusatamiseks sobima. Eriti, kui rõngad on elastse kinnitusega, käerihm nahast ja teravik terav.

Sobiva pikkusega kepp peaks põrandalt ulatuma õlanukini. Kui selliseid poes parajasti pole, saate end ise aidata. Pikendamiseks tuleb käepideme sisse jääva toru otsa lüüa kuni 5 cm pikkune puupunn. Lühendada saab keppi rauasaega. (Käepide laseb end ringi tõsta pärast kuumas vees elastseks muutmist).

SAABASTEST. Aastakümneid muutumatu välimuse ja hinnaga kodumaised mustad rahvasaapad on endiselt kõige vastupidavamad. Kes hindab (ja selle eest rohkem maksab) kaunistusi ja mugavust, ostku võimsa tallaga tšehhi «Botas»-saapad. Uudiseks on nn. sokksaapad, mille säärepikend mugavdab matkamist pehmes lumes. (NB! Tšehhi saapa sünteetiline tald hakkab pärast 4-aastast kandmist murduma.) Heledad kroomsaapad oma vähese vastupidavuse tõttu matkajale ei sobi.

SUUSKADE valik on silmapaistvalt lai lastele. Naiivne oleks arvata, et kauem peab vastu kallim suusk. Pigem vastupidi! Kitsad, kerged ja hinnalised võistlussuusad nõuavad head hooldamist ja mäest laskumisel terveksjätmistehnika valdamist.

SUUSASIDEMETE valik on enam kui kesine. Kõige rohkem on saada Eesti päritoluga alumiiniumsidemeid. Nõrga konstruktsiooni tõttu jätavad nad aga suusataja tihti poolelt sõidult jalameheks. Hinnatavad on Eesti raudsidemed ja Sverdlovski alumiiniumsidemed.

SUUSAKINNASTENA saab kerge pakasega edukalt kasutada odavaid tekstiilkindaid. Kellel on käepärast õmblusmasin ja tugevat riiet (presenti), võib sobivad kindad kokku lasta 5 minutiga.

*

Varustuse kordaseadmisest me juttu ei tee. Sellest räägib «Suusataja ABC», mis ootab teid raamatupoe letil. Küll aga teeme juttu

HARJUTAMISEST.

Kui te suusatate tasasel maal oma lõbuks ja terviseks, on peaaegu ükskõik, kuidas see tehnika poolest välja näeb. Märksa tähtsam on, kuidas see teile endale mõjub.

ALUSTADA võiks sellest, et püüate pool tundi suuskadel püsida ning edasi liikuda. Harjutada võiks 2—4 korda nädalas ja olla väljas iga kord 5 minutit eelmisest korrast rohkem.

HARJUTAMISE PÕHITÕED

1. Tehke (soovitav arsti juures) kindlaks oma tervislik seisund.

2. Harjutama asudes suurendage harjutuse kestvust väikeste annuste (5 minuti või poole kilomeetri) kaupa.

3. Hea vormi (trimmi) saavutamiseks ja hoidmiseks peab harjutama iga nädal vähemalt 2 korda. Paari-kolme nädala möödumisel tuleks saavutada suusatamisintensiivsus, kus pulss lööb minutis 120—140 korda (mitte rohkem ega vähem).

Hea vormi säilitamiseks piisab, kui sõidate nädalas 2 korda 10 km umbes ühe tunniga (eakad inimesed 70—80 minutiga). Kui aega on rohkem, tuleb kasuks ka üks 1,5—2 tunnine suusasõit nädalas.

TEID OOTAVAD ülelinnalised suusamatkad, teie asutuse suusasõidud ja talve kroon — Tartu — Otepää — (Kääriku) suusamatk 19. veebruaril.

ARNE KIVISTIK

ARSTI VESTLUS

GRIPP

Viimastel aastatel on meil gripiepideemia levinud igal talvel. Tavaliselt saabub puhangu hari veebruaris-märtsis, sellel talvel aga sagenes haigestumine tunduvalt juba detsembri lõpus.

Gripi tekitajaks on rühm omavahel lähedasi viirustüüpe, ühest põhjustatud gripi põdemine ei anna immuunsust teise tüübi suhtes; üldse on gripijärgne immuunsus lühiajaline: uue gripipuhangu ajal võib haigeks jääda iga inimene. Haigestumise ulatus ning haiguse raskus oleneb nii viiruse tüübist kui ka inimese vastupanuvõimest. Seetõttu on eriti ohustatud väikelapsed ja imikud, kelle loomulik kaitsevõime on suhteliselt nõrk.

Ainus nakkusallikas on haige inimene, kes köhides, aevastades ja kõneldes paiskab õhku viirusi. Osa inimesi põeb grippi kergelt, n.-ö. jala peal. Nemad ongi kõige ohtlikumad nakkusallikad. Gripipuhangu ajal ei ole võimalik täielikult vältida kokkupuuteid haigetega. See aga ei tähenda, et peaksime käed rüpes ootama, millal haigus meid tabab. Ei ole ka vaja igaks juhuks suurel hulgal tablette neelata — see ei aita.

Esmalt tuleb püüda selle poole, et õhk meie ümber oleks võimalikult puhas, viirusevaba. Miks trügime hommikuti bussi, kus ikka keegi aevastab või köhib, kui võib minna ka jalgsi. Enamasti on selleks vaja ainult tahtmist. Koolilastele ning lastesõimedesse-aedadesse ruttajatele on bussisõit lausa ohtlik. Meie väikeses linnas jõuab iga koolijüts jalgsi koolis käia, neile peaksid vanemad bussisõidu päris ära keelama. (Kui mõni koolipoiss unistab päästvast haigusest, jäägu gripp oma raskuse tõttu siiski kõrvale.)

Enne rahvarohkesse ruumi astumist on vaja mõelda, kas sinna minek ikka on hädavajalik. Kui aga kaasas on laps, tuleb käigust kindlasti loobuda. Oleks ju väga kurb, kui pärast kommiostu, toredat filmi või «Kuningatütre sünnipäeva» saabuvad haiguse- ja murepäevad. Kui lapse nii väga oodatud sünnipäev satub gripipuhangu ajale, pole seda veel vaja ära jätta. Miks mitte korraldada kelgu- või uisuvõistlus, pärast juua kuuma morssi ja süüa kooke. Kõik tubased üritused tuleb võimalusel asendada õuesolekuga. Ka koolides ning teistes lastekollektiivides peab leidma võimalusi õuesoleku pikendamiseks. Korralikust lumesõjast keset koolipäeva võrsub üksnes kasu.

Kui majas on imik, ärge häbenege öelda külalistele ei. Sageli toovad just katsikulised kaasa nakkuse, olgugi et keegi neist ei arva end haige olevat.

On haigus ikkagi majja tulnud, püüame teha kõik, et haige ei nakataks teisi perekonnaliikmeid. Võimalusel tuleb haige panna omaette tuppa ja tuba sagedasti õhutada. Haigetalitaja peab kandma neljakordset marlimaski, mida vahetatakse 3—4 tunni järel. Haige sõögu oma toidunõudest. Täiskasvanu võib haiguse läbi põdeda kergelt, ega pööra ise sellele erilist tähelepanu. Raskesse grippi jäänud imikute vanemad arvavad sageli, et laps on külma saanud, sest kodus ei olnud rasket haiget, kes võinuks last nakatada. Küsitlemisel aga selgub, et isal või vanemal lapsel oli väike nohu või köha, külas käis keegi tuttav, kes nuuskas nina, või käidi koos lapsega poes. Sellest piisab imiku haigestumiseks. Sageli algab lastel haigus äkki ning võib väga kiiresti raskeks muutuda. Alati ei pruugi olla palavikku, on vaid loidus, isutus, viril olek, mida mõnikord peetakse jonniks. Väikelaste käitumist tuleb hoolega jälgida, mingil juhul ei tohi haiget last koju üksi jätta. Kui tekib kahtlus, kas laps mitte haige ei ole, siis kutsuge arst — tema otsustab.

Täitevkomitee korraldusega (5. jaanuar 1977) on Tartu linnas keelatud koolidevahelised üritused ruumis. Vähem korraldatakse ülelinnalisi kultuuriüritusi. Haiglaisse ei lubata külastajaid.

ANNE ORMISSON,
Tartu linna peapediaater

NÄDALA KINO

Nõukogude — Soome ühises värvifilmis «USALDUS» käsitletakse 1917. aasta 31. detsembri õhtu sündmusi: Soome parlamendidelegatsioon palub Petrogradis Venemaa valitsuselt ja Leninilt iseseisvust.

Nõukogude valitsusele pole küsimus lihtne. Enne õhtust valitsuse istungit tuleb Lenini juurde iseseisvuspoliitika äge vastane Pjatakov, kellele Lenin ütleb: «Praegu jälgib kogu maailm, kas suudame luua uut tüüpi suhted rahvaste vahel. Soome kodanlus kirmutab töölisi ja talurahvast: venelased on ikka samasugused nagu enne Oktoobrit. Kui me nüüd Soomele iseseisvust ei anna, ei usu allutatud rahvad eales meie siirusse. Siis öeldakse: bolševikud jätkavad tsaari poliitikat kommunismi sildi all.»

«Usalduse» kohta kirjutasid Soome ajalehed: «See film on suurepärane näide, kuidas filmivahenditega elustada inimeste mälus ajaloosündmusi. «Usaldust» tasub igaühel vaadata.»

Lavastanud Edvin Laine ja Viktor Trequbovitš. Professor E. Laine on Rahvusteatri peanäitejuht ja tuntud filmirežissöör. Tema kontos on üle 30 filmi, nende hulgas V. Linna romaanide «Tundmatu sõdur» ja «Siin Põhjatähe all» linastised. V. Trequbovitš on noor režissöör, tema õnnestunumad tööd on «Sõjas nagu sõjas ikka», «Dauuria», «Vanad müürid». Lenini osas NSV Liidu rahvakunstnik Kirill Lavrov. Soome kodanlikku riigitegelast Pehr Evind Svinhufvudi kehastab Vilho Siivola.

Teisi osalisi: Margarita Terehhova (Kollontai), Antonina Suranova (Luxemburg), Leonhard Merzin (Rahja, punase soomusrongi komandör), Oleg Jankovski (Pjatakov), Anatoli Solonitsõn (Schotman), Matti Ranin (Wolf), Esa Saavio (Manner), Jarno Hiiloskorpi, Olavi Tuomi, Jussi Jyrkka, Eero Salmi jt.

«Lenfilm» ja «Fennada Film», 1976.

Värviline laiekraaniline «KULLAJÕGI» on seiklusfilm, millel on ka Silanti (Nikolai Oljalin) ja Zimini (Aleksandr Kaidanovski) karakteritele ülesehitatud teine plaan. Mõlemad tegelased unistasid rikkusest, kuid nende seesmine, parem mina tajus raha hukutavat mõju.

«Kullajõgi» on «Kaotsiläinud ekspeditsiooni» järg. Esimeses filmis siirdus Petrogradist Siberisse kullaotsijate rühm, kes sattus bandiitide küüsi. «Kullajõe» sündmused toimuvad 1923. aastal. Filmi pingestatakse mitmete inimlike liinidega (Zimin ja Tasja) ja muiduqi eht žanripäraste võtetega (põhisündmused toimuvad ligipääsmatu bandiitide asulas taigas).

Osades: Boriss Smortškov (Kumanin), Aleksandr Abdulov (Rogov), Viktor Segatšov (Subbota), Jevgenia Simonova (Tasja), Sergei Sazontjev (Fedjakin).

Gorki stuudio, Moskva, 1976.

Põhiline tegevus värvilises laiekraanifilmis «KORGUSEKARTUS» keerleb probleemi ümber, kas äsja doktoriväitekirja kaitsnud Anton Tihhomirov (Andrei Mjagkov) kukkus ise kõrghoone rõdult või lükati ta sealt alla. Teine variant paistab tõenäolisem, kuid juurdluse käigus paljastub Antoni must hing...

Uurija osas Anatoli Papanov, Antoni pruudina Irina Mirošnitšenko, Antoni esimest kaasat kehastab Zanna Prohhorenko, Ilja osas Albert Filozov.

«Mosfilm», 1975.

Värviline laiekraanifilm «VALGE LAEV» sai üleliidulisel filmifestivalil Frunzes peaauhinna.

Tegelasteks on vanaisa ja lapselaps. Elu on näidatud lapse silmade läbi. Talle on rohi, mäed, puud ja pilved hingestatud, tema maailm ei sobi kokku halastamatu ratsastaja onu Orozkuli maailmaga. Poiss on terane, kuid kaitsetu, Orozkul on nürimeelne, kuid tugev...

Tšõngiz Aitmatovi jutustust «Valge laev» peetakse tema tippteoseks. Bolotbek Šamšijevi film annab erksalt edasi raamatu väärtused.

Esialgu linastub ainult «Amfos».

«Kirgizfilm», 1976.

LAURI TALVIK

TEADAANDED

Ühiskondliku Patendiinstituudi õppus teemal «Leiutiste väljaselgitamine ja vormistamine» on 19. skp. kl. 11 Nõukogude väljak 8 III korrusel (ÜLRÜ Tartu Nõukogu ruumes).

Teisipäeval, 18. skp. kl. 15 on linna täitevkomitee saalis rahvakontrolliqruppide esimeeste ja mittekoosseisuliste inspektorite õppus.

Leiutus- ja ratsionaliseerimiskonsultatsioone annab neljapäeviti 17—19 Nõukogude väljak 8 III korrusel (ÜLRÜ Tartu Nõukogu ruumes) Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu Eesti Vabariikliku Nõukogu konsultant E. Hallist (tasuta).

«Autom» Tartu linnanõukogu korraldab 18. skp. kl. 18 B-kategoorialt C-kategooriale õppijatele esimese kokkutuleku, ilmumine kohustuslik.

Toimetaja asetäitja
A. TERASK

• TEATER •

«VANEMUINE»

SUURES MAJAS
Pühap., 16. I kl. 12 **«Külavahelaulud»**, kl. 19 **«Rembrandt»**
esmasp., 17. I kl. 19 **«Polonees 1945»***
kolmap., 19. I kl. 19 **«Madame Butterfly»** (Pinkertoni osas NSVL rahvakunstnik **Virgilius Noreika**)
neljap., 20. I kl. 19 **«Chopiniana», «Skrjabiniana»**
reedel, 21. I kl. 19 **«Jevgeni Onegin»** (Lenski osas NSVL rahvakunstnik **Virgilius Noreika**)
laup., 22. I kl. 19 **«Äiu-äiu, poiss kui karu»**
pühap., 23. I kl. 12 **«Lõbus lesk»**, kl. 19 **«Portreed»** («Kameeliadaam», «Sõekaevurid», «Jane Avril»)

VÄIKESES MAJAS
Pühap., 16. I kl. 12 **«Saabastega kass»**, kl. 19 **«Veli Joonatan»**
neljap., 20. I kl. 18 **«Saabastega kass»**
laup., 22. I kl. 19 **«Linnukaupleja»**
pühap., 23. I kl. 19 **«Salajane abielu»**

VÄIKESE MAJA OVAALSAALIS
Neljap., 20. I kl. 21 **«Hullumeelse päevik»**
* välja müüdud.

LYDIA KOIDULA NIM. PÄRNU DRAAMATEATER
24. ja 25. jaanuaril kell 19
«VANEMUISE» VÄIKESES MAJAS
Mats Traat
KOHVIOAD
Kollektiivtellimuste telefon 329-68. Kollektiividel pääsmed välja osta 19. jaanuaril. Üksikmüük 20. jaanuarist.

•• KINO ••

«EKRAAN» — lastele 10.45 **«Talupoja poeg». «Aeg elada, aeg armastada»** («Tallinnfilmi» värviline laiekraanifilm) 12.30, 14.15, 16, 17.45, 22. Pikk seanss 19.30 **«Päikese rütmid»** ja **«Aeg elada, aeg armastada»**. Esmaspäevast **«Aeg elada, aeg armastada»** 10.45, 12.30, 14.15, 16, 17.45, 22. Pikk seanss 19.30 **«Päikese rütmid»** ja **«Aeg elada, aeg armastada»**.

«SALUUT» — lastele 10.30, 11.45, 13 **«38 papagoid»** (uued värvilised joonisfilmid eel- ja nooremale koolieale). **«Näkineid»** (NSVL — Bulgaaria värvifilm) 16, 22. **«L. I. Brežnev Kasahstanis»** ja **«Näkineid»** 19.40. **«... ja teised ametikud isikud»** 14.10, 17.50. Esmaspäevast **«Kuilajõgi»** (värviline seiklusfilm, filmi **«Kaotsiläinud ekspeditsioon»** järg) 10.45, 12.45, 17.30, 19.30. **«Kaotsiläinud ekspeditsioon»** (värviline seiklusfilm 2 jaos) 14.45, 21.30.

«KOMSOMOL» — lastele 11.15 **«Seda pole me veel õppinud». «Cromwell»** (2 jagu, inglise värviline laiekraanifilm) 13.20, 16, 18.40, 21.20. Esmaspäevast **«Kõrguse kartus»** (värviline laiekraanifilm) 10.30, 12.20, 16, 19.40, 21.30. **«Usaldus»** (NSVL — Soome, värviline) 14.10, 17.50.

«VARIA» — **«Komejant»** (multifilmid) 11. **«Pikk blond mees, must king jalas»** (Prantsuse värviline naljafilm, alla 16 a. keelatud) 12.30, 14.15. **«Pikk blond mees tuleb tagasi»** (Prantsuse värviline naljafilm, alla 16 a. keelatud) 16, 17.45, 19.30. Esmaspäeval **«Samuraide lipud»** (Jaapani värvifilm, 2 jagu) 16, 18.30, 21.

RAUDTEEKLUBI — multifilmid 14. **«Moskva, mu arm»** (NSVL — Jaapan) 16, 18, 20. Esmaspäeval **«Vastust teab vaid tuul»** (Saksa FV värviline detektiivfilm) 16, 18, 20.

Elva **«HELI»** — **«Mutt ja auto»** multifilmid) 13. **«Printsess Kagua»** (Jaapani, alla 16 a. keelatud) 14, 15.30, 19. **«Printsess Kagua»** ja **«Piir»** 17. Esmaspäeval **«Elukutse: reporter»** (Itaalia värvifilm, 2 jagu) 16, 18.30, 21.

• KONTSERT •

FILHARMOONIA TRÜ AULAS
teisipäeval, 18. jaanuaril kell 19
viiuliõhtu
Esineb rahvusvaheliste konkursside laureaat
VIKTOR PIKAISEN
Klaveril **Jevgenia Seidel**
Kavas Locatelli, Bach, Prokofjev, Parsadanjan, Paganini, Freed, Saint-Saëns.
Pääsmed müügil TRÜ peahoones 11—14 ja 17—19.

•• TÖÖ ••

Leivakombinaat vajab **katlakütjaid** torditsehhi ja pärmivabrikusse, **elektrikut ja valvelukkseppa.** Kaadriosakond Ringtee 2, tel. 772-74.

Remondi- ja ehitusvalitsus vajab **puuseppi, müürseppi, laudseppi, pottseppi** ja **normeerijat.** Vallalistele ühiselamu, edaspidi korterivõimalus. Saekoja 36-a kl. 8—10.

Eksperimentaalõlletehas vajab naistöölisi viilimisjaoskondadesse, külmhoonemasinisti, külmhooneremondilukkseppa, kompressorimasinisti, kaklakütjat, transporditöölisi, tõstukijuhti ja laohoidjat. Kaadriosakond Tähtvere 56/62.

SEDA JA TEIST

KULTUURIHOONES
täna kell 17
temaatiline õhtu
SPORT JA SPORDIKUULSUSED
Esinevad
● **kultuurihoone taidlejad ning**
● **kehakultuuri- ja spordikomitee esimees Vello Kivi**
Tutvustatakse olümpiakirjandust. Film. Tasuta.

NOORTEMAJAS «SÕPRUS»
täna kell 20
TANTSIVAD NEED, KELLEL AASTAID ÜLE 18.
Kohvik.

KERGETÖÖSTUSETTEVÕTETESSE VAJATAKSE:

— insenerkonstruktorit
— remondi- ja ehitustsehhi juhatajat
— ventilatsiooniala vaneminseneri
— TTO inseneri
— lukkseppi
— elektrikuid
— kütjaid
— õpilasi jalatsivalmistamise erialadele
— gaasikeevitajaid
— kraasaparaatide operaatorit
— kartonaažitöölisi (karbitegijad)
— kvaliteedikontrolöri
— ehitus- ja remonditöölisi
— õmblejaõpilasi
— transpordikorraldajat
— koristajat
— transporditöölisi
— galanteriitoodete manuste kinnitajaid-õmblejaid
— kindaõmblejaid

Tööbüroo, O. Lutsu 5.

JÕUSÕÕTA

ALATSKIVI, VARNJA JA MEEKSI KAUPLUSES
müüb TARTU TARBIJATE KOOPERATIIV
neile kodanikele, kes enne 21. septembrit tõid kokkuostu sibulat 1976. aasta saagist.

TEENINDUSKOMBINAAT «VIRU» VAHETAB
VAIPU JA TEISI KANGASTOOTEID
KALLASTE KULTUURIMAJAS, Kallastel
Keskväljak 1, 20. JAANUARIL KELL 11.
Vastu tahetakse villast lõnga, villa või villa koos villase silmkoekaltsuga (viimane vahekorras 800 g villa ja 1000 g kaltsu).

TRUSTI «EESTI TAARA» TARTU BAASIS
(Rebase 16, tel. 338-35)
MÜÜGIL
OKASPUULAUDU, ETERNIITI, RUBEROIDI, TÖRVAPAPPI, BITUUMENIT, TSEMENTI, EHITUSPLOKKE, TEP-PLAATE, LINALUUPLAATE, KIPSPLAATE, KERAAMILISI PLAATE, MINERAALVATTI, AKNAKLAASI, DEKORATIIVKLAASI, AUTOMAATÕLIPIHUSTEID «MIKRO», FAJANSSKRAANIKAUSSE, MALMIST PLIIDI- JA AHJUOSI, EHITUSNAELU.

KULTUURIHOONES
täna kell 20
KESKEALISTE TANTSUÕHTU
Orkester **«Reede»**

RAJOONI KULTUURIMAJAS
täna kell 20
HELIPLAADIÕHTU

RAJOONI KULTUURIMAJAS
homme kell 21
ESMASPÄEVAKLUBI

NOORTEMAJAS «SÕPRUS»
teisipäeval, 18. jaanuaril kell 19
NOORPAARIDE RAHVAÜLIKOOL
H. Kadastik
«Perekonna psühhohügieen»

Korter Tallinnas 22 m² ja korter Tartus 17 m² vahetada kahe- või kolmetoalise korteri vastu Tartus. Tartu sidesõlm, nõudmiseni.
E. Kalbe

3-toaline mugavustega koridorsüsteemis **korter** (39 m²) vahetada 2-toalise korteri ja ühe toa vastu, viimane võib ka Tallinnas olla. Tel. 773-85.
A. Martõnov

Abielupaar (vanema kursuse üliõpilased) soovib üürida **korterit** või tuba koos köögi kasutamisega. Sidesõlm, nõudmiseni.
A. Selmar

Üksik, keskealine naine soovib **elamispinda**, nõus abistama vanainimest (naisterahvast). Sidesõlm, nõudmiseni.
L. Veskioja

Vahetan 2-toalise **kooperatiivkorteri** ja 2-toalise mugavusteta korteri 3-toalise kõigi mugavustega korteri vastu Anne linnaosas. Anne sjk, nõudmiseni.
S. Tarassova

Omaette kahetoaline **korter** (2[illegible] m²) Elvas heas rajoonis vahetada korteri vastu Tartus. Kirj. Aardla 9-a—48.
T. Rauk

Meeskodanik soovib **tuba või elamispinda.** Sidesõlm, nõudmiseni.
V. Pausalu

Kiiresti vahetada 3-toaline **korter** Tartus (41,2 m², esik, köök, WC, gaas, vesi, ahiküte, II korrus) ühetoalise kõigi mugavustega korteri ja toa vastu Tartus. Või samast korterist kaks tuba (30,5 m²) vahetada ühetoalise kõigi mugavustega korteri vastu Permis (Uraalides). Tartu, Leningradi 96—5.
F. Jakuškina

Vahetada kolmetoaline **kooperatiivkorter** Tartus kahe kahetoalise (mugavustega) korteri vastu Tallinnas, või sama kooperatiivkorter + pool majaosa vahetada maja vastu Tallinnas. Tartu, Uus 63-a—48.
T. Kõverik

Töötav tütarlaps (maalt) üürib **toa.** Sidesõlm, nõudmiseni.
A. Metsa

Üksik, sageli komandeeringus viibiv naine soovib üürida omaette **tuba.** Üüri ettemaksmise võimalus. Anne sjk., nõudmiseni.
E. Ilves

Naisüliõpilane soovib osta või üürida **tuba** või kööktuba. Sidesõlm, nõudmiseni.
S. Sammul

OST•MÜÜK

Soovin osta uut või vähesõltnud **M 24 («Volga»).** Sidesõlm, nõudmiseni.
R. Kõrvel

Müüa mugavustega **maja** Tallinnas Meriväljal. Vastu soovin kolmetoalist mugavustega korterit Tartus. Tartu sidesõlm, nõudmiseni.
U. Romanova

Müüa odavasti **käruga lapsevanker.** Riia 9—31 pärast kl. 17.
L. Taar

Ostan ajakirja «Советское Финно-Угроведение» 2., 5. ja 6. aastakäigu või vastavaid üksiknumbreid. 203 053 Keila, Geoloogia 1—1.
R. Puustusmaa

Meie kaastunne Reet ja Heldur Luigele isa ja äia

ALDO SINIJÄRVE
19. XII 1894
14. I 1977

surma puhul.

Kaastöötajad trükikoja III trükijaoskonnast
Muldasängitamine 18. skp. kl. 14.30 Ropka-Tamme kalmistule.

Jagame Hilda Malkki leina armsa isa

ALDO SINIJÄRVE

surma puhul.

Töökaaslased mööblikombinaadi III tootmisjaoskonnast

Traagilise surma läbi hukkunud ETKVL koondise «Auto» direktori asetäitjaid

VELLO PALLOKIT
ja
VOLDEMAR SISASKIT

mälestavad leinas Tartu kolonni töötajad ja avaldavad sügavat kaastunnet omastele.

Jagame Õie Pärli leina armsa venna

VOLDEMAR SISASKI

kaotuse puhul.

Töökaaslased «Saare» kauplusest

Avaldame kaastunnet Helgi Laanele ning Vello ja Siiri Susile ema ja ämma

MARIE SUSI
20. V 1903
13. I 1977

surma puhul.

EPT Tartu rajoonikoondis

Avaldame kaastunnet Kai Uugile vanaema

JUULIE TALVIKU

surma puhul.

Kaupluse «Kesklinna» pere

EMILIE OKEN
17. II 1885
11. I 1977

Meie sügav kaastunne Ene Uibole vanaema

surma puhul.

Tiigi saun

Südamlik kaastunne Vella Sepale ema

IDA NEUMANNI

surma puhul.

Maarjamõisa haigla füsioteraapia osakond

Meie südamlik kaastunne Linda Aidakule ema ja Magda Ratassepale õde

ELVIIRA AIDAKU

surma puhul.

Kaastöötajad rajoonihaigla 4. ravikorpusest

Avaldame siirast kaastunnet August ja Aulike Nemvaltsile lastega isa, äia ja vanaisa

JOHANNES NEMVALTSI

surma puhul.

Tartu V Keskkool

Avaldame südamlikku kaastunnet Ilme Kärblie armsa venna

JUHAN NÕELA
2. X 1937
8. I 1977

surma puhul.

Teeninduskombinaadi «Täht» teenusbüroo ja költekoda

Tunneme kaasa Virve Laipalule ja tema perekonnale

LINDA LAIPALU

surma puhul.

Töökaaslased konstrueerimis- ja tehnoloogiabüroo lihatehnoloogia osakonnast

Meie kaastunne Leo ja Peeter Laipalule ema ja vanaema

LINDA LAIPALU

surma puhul.

Katseremonditehase puhkpilliorkester ja dirigent

Avaldame sügavat kaastunnet Raivole ja Raillie armsa vanaisa

VASSILI HALAPUU

surma puhul.

Tartu V Keskkooli 10-b ja 5-a klass ja klassijuhatajad

Avaldame kaastunnet Siiri Halapuule äi

VASSILI HALAPUU

surma puhul.

Kaastöötajad raudbetoontoodete tehase segusõlmest

Tunneme kaasa Aleksander Halapuule isa

VASSILI HALAPUU

surma puhul.

Kalakombinaadi konservitsehh

Jagame kaastöötaja Õie Soo leina isa

JAAN SOO

surma puhul.

Elva Keskkool

Südamlik kaastunne klassijuhatajale Õie Soole isa

JAAN SOO

surma puhul.

Elva Keskkooli IV-b klass ja lapsevanemad

„EDASI" toimetus 202 400 Tartu, N. Pirogovi 1, Postkast 63. Telefonid: kirjastus ja kuulutused (kl. 9.30—14) 333-54, vastutav sekretär ja sekretariaat 333-53, kirjadeosakond 330-75 (rajoonitelefon 11-213), uudiste- ja spordiosakond 320-7[illegible] (raj. 11-413), parteielu ja propagandaosakond 333-48, kultuuriosakond 329-23, koolide osakond 335-34 (raj. 11-448), põllumajandusosakond 333-52, põllumajandusosakond 339-01 (raj. 11-214), toimetaja asetäitjad 333-51 ja 338-75. Ilmub 5 korda nädalas. Tellimishind 50 kopikat kuus. Tiraaž 81 500. Väljaandja kirjastuse «Perioodika» Tartu osakond (Tartus N. Pirogovi 1.
«Эдасн» («Вперёд») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского городского и районного комитетов Коммунистической Партии Эстонии и Тартуского городского и районного советов депутатов трудящихся

«Эдасн» («Вперёд»)
Индекс 69641

Hans Heidemanni nim. trükikoda Tartus, Ülikooli 17/19

Tellimine nr. 210
MB 00318